

5

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ EDEBİYAT FAKÜLTESİ YAYINLARI
PUBLICATIONS OF THE FACULTY OF LETTERS, ISTANBUL UNIVERSITY

1.1 AGUSTOS 1988

İSLÂM TETKİKLERİ ENSTİTÜSÜ DERGİSİ

(REVIEW OF THE INSTITUTE OF ISLAMIC STUDIES)

— ZEKİ VELİDİ TOGAN'IN HATIRASINA ARMAĞAN —

Müdür—Editor
Prof. M. Tayyib GÖKBİLGİN

CİLD—V
CÜZ—1.4
1973

5-6

EDEBİYAT FAKÜLTESİ MATBAASI
İstanbul - 1973

İtalya kütüphanelerinde bazı İslâmî ve Türkçe yazmalar

III

M. Tayyib GÖKBİLGİN

İ. T. E. D.'nin bundan önceki sayılarında (Bk. II, 2-4; IV., 3-4) İtalya Kütüphanelerinden Venedik I (Biblioteca Marciana), Padova II (Biblioteca Seminario Codici Orientali), Venedik III (Biblioteca Mechitarista, S. Lazzaro), Venedik IV (Biblioteca Seminarii Patriarchalis Venetiarum), Bologna V. (Biblioteca Universitario Bologna) kitaplıklarındaki gördüğümüz bazı İslâmî ve Türkçe yazmaları tanıtmıştık. Şimdi bunun devamı olarak Vatikan kütüphanesindekileri ve Roma'daki diğer bir kaç Kitaplığın bu nitelikteki yazmalarını tanıtmaya çalışacağız.

VI. VATICAN

Vatikan kitaplığındaki türkçe ve İslâmî yazmalar hakkında topluca bilgi veren bir eser vardır :

Ettore Rossi,

Elenco dei Manoscritti Turchi della Biblioteca Vaticano,
Vaticani - Barberiniani - Borgiani - Rossiani,
Citta del Vaticano 1953.

1 - Vaticano Turco 1.

S. 1. "Libretto devozionale contenente capitoli del Corano e preghiere in arabo e in Turco". 167 varak, küçük kıt'ada, çeşitli dualar, âyetler, bunlar hakkında bilgiler; bu duaların hangi zamanda okunması ve bunların ne gibi fayda ve iyilikler sağladığı belirtilmektedir. Çeşitli fıkralar, anekdotlar vardır. Katalogda XVI. yüzyıla ait olduğu kaydedilen yazmanın 158 var. da «صاحبه و مالکه عمر تابع الحاج احمد انا» ibaresi vardır.

2 - Vat. Turco 2.

(Rossi, s. 2 v. dd., sec. X./XVI.; Miscellaneo Turco e arabo).

Nizâmî, Zâtî, Necâtî, Figanî, Mesîhî ve Ahmedî gibi şâirlerden seçme gazel ve nazımlar. Bir yerinde: "Ey şâhim ve mâhim efendim, pâdişâhim gözüm nuru ve gönlüm sürûru Ali Balım rûy-ı revânım Aşık bir çaresi hardmende üftâdesi Kara Nasuh âh vâh ilâ yevmelkiyâme Aşık fî kasaba-i Zayas ضیاس vilâyet-i Mağrib 968 (1560)".

3 - Vat. Turco 8,

(Rossi, s. 6, sec. fine sec. X/XVI.)

Duâ kitabı, küçük kıt'ada 53. varak, sonunda tarih h. 996(1588).
"Libretto devozionale di preghiera in arabo e in Turco".

4 - Vat. Turco 15.

(Rossi s. 9)

Duâ kitabı, arapça ve Türkçe karışık, küçük kıt'ada 235 varak.
Sonunda :

« تَحْرِيراً فِي أَوَاسِطِ شَهْرِ رَجَبِ الْآخِرِ تَارِيخِ سَنَةِ ٩٥٦ (Mayıs 1549) صاحبہ و مالکہ پروانہ ابن عبداللہ تمنا ایدہ روز جان کولکلن فاتحہ احسان ایدہ کاتب قولوکزه بز داخی جملہ کوزک بندہ سی یوز عن مردان قلعه اوستروغون تمام شد »
"Libretto devozionale di preghiera in arabo e in Turco".

5 - Vat. Turco 16

(Rossi s. 9 v. dd.)

« هذا كتاب الشریف أنوار العاشقین »

(Osm. Müellifleri, I. s. 16, matbu)

« سبب تالیف کتاب اول بودرکه بلکل که اشبو کتاب عظیمی و کتاب کریمی جمع و ترجمه ایلیه یازجی اوغلی احمد بیجان در حق تعالی اکا رحمت ایلیه که اشبو کتابی جمع ایلدی شنک اوزرینه که عارفلرک غایتیدر واصل لروک نهایتیدر الحمدلله اشبو کتاب کلیبولیده تمام ایلدم ... ایکنجی سبب تالیف کتاب اولدرکم بنوم بر قونداشم واردی عالم و عارف و فاضیل و کامیل و زاهد و تنکرینک خاص و ارنلروک سروری ابدی و دخی جهانک قطبی شیخ حاجی بیرام که رحمة الله علیه سری ایدی و دایم بن مسکین و درویش بیجان اکا ایدردم که ای کوزم نوری قونداش دنیانک وفاسی یقدر و روزکارک بقاسی یقدر امدی کرکدرکه بر یادکار یازوک که عالمدرده اوقونسون بنم سوزمله اول دخی مغارب الزمان آدلو بر کتاب یازدی که عالمدرده ندکلو ظاهر و باطن و تفسیر

و حدیث و تحقیق و ارسه الحاصل اون ایکی علمک حاصلینی بر بیره جمع ایلدی و اندن صکره بکا ایتدی ای قرن دناش یجان او شده بن سننک سزکله جمیع عالمک شرایعین و حقایقین بر بیره جمع ایلدم امدی سنن دخی کل بو کتاب که مغارب الزماندر بونی ترکی دیلنه دندر کل تاکیم بو بزوم ایلك قرمی دخی معارفدن و انواع علمدن فایده لر کورسنلر بن مسکین دخی انوک مبارک سوزیه اشبو کتابیم آدی انوار العاشقیندر کلیمولیده تمام ایلدم امدی بنم انوار العاشقینم وقرنداشم محمدیه آدلو کتابی کم نظم ایتدوکی کتاب ایکیسی دخی مغارب الزماندن چقمشردر صکه بحری محیط طاشوب ایکی جانبندن اقسدر ندکو جواهر وار ایسه ظاهر اولدی ... الحمدلله بز اکی قرن دناش بو ایکی کتابی جمع ایلدک انوک اچون بز بو یولدن زحمتلر چکدک که ارواحی عشاق اشبو کتابلریله مشرف اولوب یازجی اوغلنلرینه رحمت دیوب یاد ایدلر ...

بو کتابک کاتبی عبدالفقیر حقیر المحتاج الی رحمة الله تعالی ابراهیم بن عبدالله فاتحه احسان ایدوب ... تمت الکتاب شریف هجرت البنی سنه ۹۶۴ (Nisan 1557) یلنده ثرز (Serez) شهرنده تمام اولدی فی شهر جمادی الاخره فی یوم پنجشنبه فی وقت الصبح علی یدی العبدالضعیف ... ابراهیم بن عبدالله

Büyük kıt'ada 240 varak, harekeli; başlıklar, isimler, âyet ve hadisler kırmızı mürekkeple.

6 - Vat. Turco 18

(Rossi, s. 13 v. d.)

Miscellaneo religioso in Prosa.

I. عبادات Kutbeddin Mehmed İznikî (821=1418)

"S. 1-420, trattato di dottrina musulmana relativo alle pratiche del culto"

(Osmanlı müellifleri I. s. 144)

S. 1. v. d.

« قطب الدین بن محمد ... کوردیم بو فرض اولان علمده کتابلر دزمشار لطیف و کرکلو اما اول کتابلرک کیمسی عربی کیمی فارسی هر کشی انلری مطالعه ادب معنسن چقره منر ... بو مسکین دخی کم فرض عین اولان علمده ترکجه بر مقدمه دن شول مبتدی کشیلره آنی اوقق ... »

« خرره بند. کاتب محمد بن یعقوب تاریخ اواخر رجب سنه ۹۴۴ (1537) » : S. 420

II. s. 421-433 « کتاب وصیتی رسول فاطمة الزهرا »

7 - Vat. Turco 20
(Rossi, s. 15 v. d.)

«ölümü 923=1517) traduzione turca dell' Omonimo racconto del persiana racconto allegorico mistico amoroso di *racconto* حسن و دل فتاحی Fettâhî 62 varak (Osmanlı müellifleri II. s. 67, matbu); ayrıca Lâmiî'nin de Fettâhî-i Nişaburî'den tercüme Hüsn ü Dil و دل adlı eseri için bk. aynı esesr, II. s. 494); bu yazma XVI. asır sonlarında istinsah edilmiştir. Rossi bu eserin diğer Avrupa kütüphanelerindeki yazmalarını da kaydetmiştir.

8 - Vat. Turco 21
(Rossi, s. 16 v. d.) 357 varak

ابو الحسن trattato di diritto canonico musulmano di حلويات سلطانی
اسماعيل بك بن ابراهيم بن اسفنديار بن بايزيد ابن عادل ابن امير يعقوب بن شمس الدين
بن يمن جندر غفر الله لهم

XV. (IX.) yüzyıl

“Che la maggior parte dell' opera è dedicata alla preghiera canonica; in fine si tratta degli altri doveri religiosi عبادات terminandosi con il pellegrinaggio”

varak 1

« بو بندهٔ صفيف و كتاه كار نحيف محتاج بندكاه ... ابو الحسن اسمعيل بن ابراهيم
بن اسفنديار

varak 3

« و دخی بو کتابك خیرله آمانده الله تعالی دن یاردم دلیوب یا ناصر یا ناصر
یا ناصر دیوب شروع اولندی بو کتاب پازلمقه لا کن عربی آیمکه دخی قادر دکلدوک
پس ناچار ترکی دلنجه بر نجه مسائل جمع ایدوب آدن حلویات قودی تاکه عربی و
فارسی بلیانلر مطالعه ادب فایدهلنلر دخی بو بیچارهٔ خیر دعا ئله آ کبار »

varak 357

« قد وقع التحرير في اليوم الثالث شهر ذي الحجة من الشهر على يد الضعيف ... »

مصطفى بن موسى غفرالله لهما . . . تاريخ سنة ٩٠٨ «

“(Mayıs 1503)

Aynı kitabın diğer bir nüshası Vat-Turco 126 da.

9 - Vat. Turco 23 (IX.)

(Rossi, s. 18)

تاج التواريخ I. cilt, Fâtih devri sonuna kadar 579 varak, güzel bir yazma, istinsah tarihi yok, fakat, XVII. yüzyıla ait.

10 - Vat. Turco 24 (X.)

(Rossi, s. 19)

تاج التواريخ II. cilt. Selim I. devri sonuna kadar, 351 varak, güzel bir yazma.

11 - Vat. Turco 25 (XI.)

(Rossi, s. 19)

Lâmî Çelebi (Mahmud b. Osman b. Ali)

فتوح المجاهدين لترويح قلوب المشاهدين (فتوح المشاهدين لترويح قلوب المجاهدين)

Abdurrahman Câmî'nin (Molla Câmî) h. 881 de telif ettiği Şeyh İmâm, âlim Arif نیشابوری محمد بن حسین السلمی نیشابوری nin طبقات الصوفیه sinden mülhem olarak نضجات الانس adlı farsça eserinin tercümesi (Matbu 1289) 438 varak.

« که هجرت حسابنده تاریخ عام : طقوز یوز یکر می یدی ایدی بس : Sonunda رجب آیی ایچنده اولدی تمام »

XVII. yüzyılda istinsah edildiği tahmin olunur. Kezâ bk. Vat-Turco 132.

12 - Vat-Turco 27 (XII.)

(Rossi, s. 21 v. d.)

تاریخ رمضان زاده (anche تاریخ نشانجی opera nota come تاریخ آل عثمان ti- tole completo), (سیرانیبای زمان و احوال خلفای کرام و مناقب سلاطین آل عثمان Crona- ca universale e Ottomana di Mehmed Paşa detto كوچك نشانجی m. 979/ 1571. 160 varak, XVII. yüzyılda istinsah edilmişe benzer.

« بو حقیر ضعیف الدراییه یعنی بنده دیرینه محمد کینه که var. 3 de سابقا نیکارنده طغرای غرای مناشیر سلطانی و آراسته تویق و قیغ طوامیر خاقانی ایکن.. »

(Krş. Vat-Turco 61)

13- Vat. Turco 28 (XIII.)

(Rossi, s. 22)

“Libro III. del seliyan نامه opera inprosa e poesia di ozon فردوسی contentemente il racconto della leggenda di Salomone e Bilgis”. 183 varak, harekeli, XVI. yüzyıl istinsahı.

Başında : هذا کتاب سلیان نامه :

(krş. Osmanlı Müellifleri, II. s. 357)

Var. 2 de : « من محب خاندانم مخلصم فردوسی دور »

Sonunda :

« خسروا روزك مبارك عيد چون نوروز اولو

هر كجك قدر و برات و هر كونك پیروز اولو »

14- Vat. Turco 29 (XIV.)

(Rossi, s. 23)

Libro XVI. del romange popolare اسکندر نامه in prosa, senga menzione dell'autore. 227 varak, XVII, yy. da istinsah edilmise benzer. (krş. Osmanlı Müellifleri, II. s. 73 v. d.)

Kapak sahifesinde :

« تواریخ اسکندر نامه صاحب مالک یکچیری محمد مؤزین در سلیانیه قیمت ۸۰۰ »

Başlangıç :

« کتاب اسکندر نامه قصه قاف اون آلتنجی جلدیدر »

Sonunda, var. 227 :

« امدی اسکندر نامنک قرق سکز جلد کتابندن قاف جلدی بوراده تمام اولدی

بوندن اوته مشتری شاه حکایتلیدر »

Nazım :

دوام دولتی بایدار ایت

بونی یازانی دعا ایله اكا . .

« کتاب اسینی خدایا مستدام ایت

حق تعالا رحمت ایلیه اكا

بوندن اشفه اون یدنجی جلدیدر »

15- Vat. Turco 30 (XV.)

(Rossi, s. 24)

Âşık Paşa-Zâde Tarihi

311 varak, harekeli, müstensihî کتاب مصطنی istinsah tarihi rebiülev-vel 997 (haziran 1588). Bu yazma Brèves tarafından satın alınarak XIII. Louis devrinde Kardinal Richelieu 'ye verilmiş, sonra Vatikan kitaplığına intikal etmiştir. h. 908 (1503) tarihine kadardır. Âlî Bey ve Giese neşirlerine esas olan nüshadır. (krş. Fuat Köprülü, İA Âşıkpaşa-zâde mad.).

16- Vat. Turco 31 (XVI.)

(Rossi, s. 25)

49 varak, küçük kıt'ada.

trattato di fisignomica, senza indicazione dell autore (ma vedi mss. Berlino dove risulta essere محمد بن ایاس (divise in 26 capitoli.

26. Bab :

« اقالیم سبعة خلقنک طبايعی بیاننده در ... »

اهل شرق ذکی اولاه همتری عالی اوله اهل سیاست اولاه .. اهل جبال .. اهل سواحل ..
اهل حجاز .. اهل الشام .. اهل یونان .. اهل الروم .. اهل عجم .. اهل عراق .. اهل مصر .. »

17- Vat. Turco 33 (XVII.)

(Rossi, s. 26 v. d.)

قیافت نامه ، شمائل نامه ، حکمت و اخلاق

93 varak, XVII. yy. da istinsah edilmişe benzer.

Var. 1 de :

« حکمت هندستان حکیماری دمشدرکم نه مال تجار تسز و نه علم مذاکراتسز و نه

ملك سیاستسز آلهه پایدار اولماز ... »

Var. 57 de :

« نتاکم اخبار اچنده کلشدرکم لقمان حکیم علیه السلام نجبا عمر طویل اچنده ... »

18- Vat. Turco 36 (XVIII.)

(Rossi, s. 28)

Tavole di Calendario (روز نامه) in Turco con testo e figure. 18 varak, XVII. yy. istinsahı.

Varak 17 de :

« غره نامه شیخ وفا رحمة الله علیه »

19 - Vat. Turco 38 (XIX.)

(Rossi, s. 29)

İnşa numuneleri, mahkeme sicil suretleri, hesap meseleleri halli v. s. 105 varak. Mixellaneo di modelli, saggi e appunti di corrispondenza e di documenti, giuradici, in turco e in arabo, senza ordine e senza la consueta disposizione dei trattati di composizione (انشا), ma piuttosto zibaldone e raccolta di varie manuscritti.

İki manzume :

I. Şeyhülislâm mahdûmu Niyâzi Çelebi

II.

« لحرزه محمود الحقيير »

نبی محزون ایدوب اغیاری مسرور اتمه سلطانم - غمکه قانلر اغر دمبدم بو چشم کریاتم
صالن باغ لطافت ایچره کویستر قد دلجوئی - اصیل بر غنجه ترسن ای ورد خندانم
لطافت ملکک شاهی ملاححت بر جنک ماهی - دکیلسمن وی بالله بنم ای مهر رخشانم
نه حالت ایلدی بلمم افندم مست و حیرانم - غبار خط حدک الدی بو عقل پریشانم
سنک محمود اسیرکدر قولکدر مستمندکدر - حقیر و درد مندکدر ای شاه روانم

20 - Vat. Turco 39 (XX.)

(Rossi, s. 30)

İnşâ numuneleri, XVI. yy. sonların ait 24 varak, küçük kıtada. Bir inşâ numûnesi, Gebze'de imâreti olan Mustafa Paşa'nın (Çoban) Selânik'deki evkafına âit meseleler yazılmıştır.

21 - Vat. Turco 44 (XXI.)

(Rossi, s. 35 v. d.)

محمودیه (kafiyeli lûgat), lessico rimato Arabo-Turco di un tale محمود (fine seculo X./XVI. rielaborazione e ampliamento del lessico rimato arabo-Turco di لغات فرشته اوغلی (sec. IX./XV.) detto لغات فرشته اوغلی

Başında :

... که جمع ایدوب دیشردم هر لغاتی

ویرور هر بریسی جانہ حیاتی

نظر قلدیم فرشته اوغلی سورہ سینہ

کوزل کورنمش انسانک کوزینہ

s. 2 de : که محمودیه اولاً اسمی بونکده
الهی رحمت و عفو ایله صوکنده

(33 varak, harekeli, XVII. yy. istinsahı)

Sonunda :

مفتعلن فاعلن مفتعلن فاعل
اوقیوب او قیده‌نک یوزونی آغ ایده‌جک تم الکتاب بعون الله الملك الوهاب

2- Vat. Turco 52 (XXII.)

(Rossi, s. 39 v. d.) 163 varak.

I. عبدی موسی di مشنوی Câmasbnâme (2-162 var.) poema Romanzo, sec. IX./XV. tradotto dal persiano e dedicato a Murad II.

Başında :

کتاب جامسب نامه

هر کیم کندوزنی بلش اولاً - جمله ایش قولاین اول بلش اولاً
سزلی علم الیقین اولاً عیان - معنیده کشف ایده اسرار بیان

Var. 5 de :

چون تمام اولدی دوغامدح ثنا - بشلیب کیردم سوزمه بن ینا
شاه ادینه بونی دیدم ترجمه - کسه سوزن سویلدم بزدمه

Manzum, harekeli, fasıl başları kırmızı XVI. yy. yazısı. (Krş. Vat. Turco 156, Barberini Orientali 103). Rossi bu eserin diğer Avrupa kitaplıklarındaki nüshalarını gösterdiği gibi Câmasbnâme hakkında yazılanları da zikretmektedir.

II. فال طریق رمل و علم رمل istinâah tarihi 931 (1524).

23- Vat. Turco 61.

(krş. Vat. Turco 27)

Sonunda :

« قد وقع الفراغ من هذه النسخة الشريفة المرغوبة الميمونة وقت الفجر في يوم جمعه في اواخر ربيع الاول في محروسة قسطنطينيه والتاريخ في هذا الزمان اربع وثمانون وتسعمائة »

24 - Vat. Turco 65.

Naimâ Tarihi I. cild (h. 1000-1050 vekayii)

Kapak sahifesinde :

« من ممتلكات الفقير السيد عبدالرحمن عزت بك ابن الوزير الشهير نعمان پاشا

غفرالله لهما 25 Safer 1186 »

25 - Vat. Turco 66

Naimâ Tarihi II. cilt (h. 1051/1071 vekayii)

Var. 394 de :

« تم الجلد الثانی من تاریخ نعما بعون الله الملك المتعال سيف الله ابن عبدالله من

خلفاء يكيچريان درگاه عالی فی اواخر صفرا الحیر سنه احدى و خمسين و مائة و الف »

Daha sonra Feyzullah ef. olayı (h. 1115) kaydedilmiştir, müteakiben de "bu Naimâ kitabının tahriri itmamına saadetlu Baruthane Nazırı Hüseyin Ağa hazretleri himmetleri ile Gelibolu'da 1151 rebüülevvelinin on ikinci bu fakîri pür taksîrin şikeste zebânı ile itmâmı müyesser oldu..." yazılmıştır.

26 - Vat. Turco 69

(1558 tarihli bir nâme-i humâyun)

(Signori di Lucca)

طغرا

« مفاخر امراء الملة المسيحية و لوقه ولايتى بكبرى توقيع رفيع هايون واصل

اوليجقى معلوم اولاكه حاليا و ينجواشودى نام خراجكذارمن واسطه سيله بوجه

و اولو استانه مزه اخلاص و عبوديت و اختلاص و استقامت اوزره اولدوغكزى و

الچيكز كلك خصوصنده اجازت هايونمز طلب اتدوككتر اعلام اولندى خبرلركوز هر نه

ايسه على وجه التفضيل بايه سيرير عالم مصيرمه عرض اولنوب علم شريف عالم ارامن

محيط و شامل اولدى امدى استانه سعادت اشياه من دوستلق وجه ايله مراجعت ايدنلره

و اخر جهت ايله كلنلره مفتوحدر برفرده منع و رد يوقدر بيوردم كه استانه سعادت

اشياه مزه هر نه وقت ادمكز كوندرمك استرسكوز كوندره سز شويله بلاسز علامت

شريفه اعتماد قلاسز تحريراً فى او ايل رجب المرجب سنه خمس و ستين و تسعائة بمقام

قسطنطينيه المحروسه »

27- Vat. Turco 77

(Razname) فالنامه کفوی حسین افندی

(Rossi, s. 61 v. d.; Osmanlı Müellifleri I, s. 76)
(Telifi Murad III. ve Mehmed III. devri)

«... اثنای مصاحبتہ ارباب خراباتک پیر سرافرازی اولان حضرت خواجه حافظ شیرازی نک... ابیات و اشعارندن و لسان غیب و ترجمان الاسرار دیکله اشتهار بولان نظم آبدار درر بارندن تقال قلندقدہ حسب حاله و ما فی الباله موافق وارد اولان بعض حکایات و کشف و کراماتی مذکور اولوب دیدیلر که خواجه حافظک بو مقوله نوادری و کشف و ضمیره متعلق مأثری جمع و ترتیب اولنه بر بی بدل کتاب و مقبول ارباب الباک اولوریدی...»

Bunun üzerine Kefevî Hüseyin Efendi (ölümü 1010/1602 Mekke) bu beyit ve şiirleri toplamış bir yazma nüshasında (Paris yazması) bu beyit ve şiirleri toplamış bir yazma nüshasında (Paris yazması) denilmiştir.

Eserde Kanunî Sultan Süleyman devrine âit bir çok olayların hikâyesi de yer almıştır. Meselâ, Sigetvar seferi sırasında Padişahın Kırım Han-zâdesine verdiği emrin Kefevî Mevlânâ Kadı Abdullah efendiden menkul şekli v. s. 195 varak. Bu eserin bir yazması İstanbul'da Âşir ef. kitaplığındadır ve müellifin diğer bir eseri de (Razname) مناقب العلماء (Razname) Hekimoğlu kitaplığındadır (krş. Osm. Müellifleri I. s. 276).

28- Vat. Turco 78

(Rossi s. 63) کتاب تواریخ سلاطین آل عثمان

(Krş. Venedik, Biblioteca Marciana XXIII.)

Venedik nüshası h. 959 tarihine, Vatican nüshası 953 senesine kadar getirilmiştir.

96 varak.

Sonunda :

د تمت تحریراً فی اواخر جمادی الاول فی یوم الجمعة سنه ١٠٢٤ (1614).

29- Vat. Turco 85

(Rossi, s. 69)

Peçevi Tarihi, 2 cilt bir arada, istinsah tarihi yoktur, ancak XVIII. yy. yazısına benzer.

30- Vat. Turco 86

(Rossi, s. 70) 34 varak.

Mısır Hıdivliği ile Babıâli arasında h. 1252-1253 (1836-1837) sene-

lerinde teâtî edilen, Şerif Paşaya, Hidiv'e, Habib efendiye v.s. tahrirat suretleri.

31 - Vat. Turco 90

عجائب المآثر و غرائب النوادر (krş. Osm. Müel. III. s. 68) IV. Murad adına yazılmıştır.

« اعنى فقير بى ردا احمد بن همدم كتحذا الشهير بسببى ... بو درر غررى بحار مقبردن و جواهر آبدارى معادن مؤلفات مشهوره دن .. جمع ايدوب غرايب واقعاتى و عجائب مقبرآتى درج ... ايدوب زبان عربى و لسان فارسيدن ترجمه ايدوب ... عجائب المآثر و غرايب النوادر ناميله تسميه اولندى ... »

Kaynaklarını (Tabarî, Mes'ûdî, Müstevfî, Balazurî, Câmî-üt-tevârih..) zikrediyor. 154 varak.

Sonunda :

« قد وقع الفراغ من هذه الكتاب الفقير السيد محمد بن عبدالرحمن الشهير بكرم افندى زاده ... سنة ثلاث و خمسين بعد المآتين و الف »

32 - Vat. Turco 91

(Rossi, s. 73 v. d.)

Osmanlı devleti ve Rusya Çarlığı arasındaki ahidnâmeler :

Küçük Kaynarca ahidnâmesi h. 1188

Aynalı Kavak tenkihnâmesi h. 1193

Ticâret ahidnâmesi h. 1197

Kırım, Kuban, Taman maddeleri için murahhasların imzaları ve mühürleri ile memhûren Rusya elçisi ile mübadele olunan senet sureti: h.1198

Yaş ahidnâmesi h.1206

Bükreş ahidnâmesi h.1227

Tasdiknâme-i humâyun h.1227

Teyidnâme h.1227

33 - Vat. Turco 94

(Rossi, s. 76 v. d.)

أنيس العارفين و مرشد السالكين

Hezârfen Hüseyin efendi h. 1090 da telif etmiştir.

Var. 2 :

« .. بعدما سبب تسطير اين مقاله و موجب تحريرات رساله بودر كه ساكن

زاویهٔ حمل . . . هزارفن حسین الفقیر بو وجهه تعبیر مہرام و بو طرز ایله توجیہ کلام ایدرکہ مدت مدید و عہد بعید ایدی کہ خاطرہ بو خاطرہ و سودایہ بو سودا دوشمشدی کہ اگر سپہر بی مہردن فرصت و ایام بی آرامدن رخصت میسر اولورسه . . . بر مجموعہ جمع ایدم و بنای کتابی بر عاقدہ اوزرہ مبتنی ایلیہم کہ مسالک ضبط ممالکہ سلوک ایدن حکام و ملوک احکام سیاستده و بسط بسایط رعایت رعیتده دستور العمل و تربیت و تقویت اولیاء دولتده و دفع رفع اعدای مملکتده قانون مجمل و کرنامہ مکمل اولا و اول مجموعہده اصناف حکایات و روایات و مواعظ تقریر و سیر سلوک سلاطینی تصدیر ایدوب انک ضمنندہ انواع فوائد حکمت و سیاست نصایح و موعظت مندرج اولوب عام و خواص فواید فوآندی بی قیاسندن بی ہرہ قالیہ . . . »

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa'dan bahsedilmektedir. Onun sedâreti zamanında yazılmıştır. 139 varak, XIX. yy. da istinsah edilmiş benzer.

34- Vat. Turco 96

(Rossi, s. 78 v.d.)

98 منشآت قنالی زادہ علی چلی المرحوم

Var. 81 de :

« تمت منشآت علی چلی قنالی زادہ المرحوم بعون الله تعالى و حسن توفيقه تحن كتابه و تحريراً تم توشية و تيجرا مع ما تضمن من الخواشي و استتبع من اللواحق و القواسي بمصر الحروسه حميت عن الاخر في ثالث يوم من شهر رمضان المعظم من شهر سنه خمس و عشرين بعد الالف . . . كتبه احمد ابن الفقير يوسف چاوش . . . »

(krş. Osmanlı Müellifleri, I. s. 400.)

35- Vat. Turco 97

(Rossi, s. 97 v. dd.)

Raccolta di poesie, di tono popolare, forse di un عاشق non nominate nel testo, con frequenti riferimenti alla Bosnia e alla Dalmazia e alla guerre tra i Turchi مسلمان و i christiani. Dalla seguente nota a fol. 1 si apprende che il libro appartienne a un خوجه بورغاکي و nel 1212/1797-98 alla sua morte fu dal figlio di lui Lazigo لازگو consegnato a un Reşid رشيد il cui nome appare nel sottoposto si-

gillo :

Kitabın kapağında :

“ashab-ı fenden Hoca Yorgaki vefatı vaktinde bu kitabı bize vasiyyet etmekle oğlu Lazigo bizlere teslim eyledi. Rebiülevvel 1212”

Bu manzum dâstanda Ziring-oğlu زرین اوغلی , Battayany-oğlu بکاز اوغلی gibi macar asilzadeleri de zikredilmektedir. XVII. yüzyıla ait kahramanlık menkıbelerini anlatmaktadır.

36- Vat. Turco 104.

(Rossi, s. 89)

معمیات Dukagin-zâde Taşlıcalı Yahyâ Bey. و کدا

80 varak (XVI. yy. yazısı) (krş. Osm. Müel. II. 497).

37- Vat. Turco 105.

(Rossi, s. 90)

معمیات Mu'ammayât, 58 varak.

I. var. 2-11 Halimî (Ölümlü 922/1516) حليمی tradotta in Turco. Introduzione di cinque Versi مشوی

II. Var. 12-51 معمیات سلطان جم

« معمیات سلطان جم من يد المصطفى المتخلص بنشانی عفی عنه رب الناس »

Celâl-Zâde Mustafa Çelebi (Koca Nişancı) elyazısı.

III.- Var. 52-55

« معمای لامعی رحمة الله علیه بنام محی »

Kapak sahifesinde :

« بو حقیر کدر معمای حسن اغا اعز الله شأنه . . . »

38- Vat. Turco 108

(Rossi, s. 92 v.d.)

167 varak. اوضح المسالك الى معرفة البلدان و الممالك

Var. 2 de: « Opera di compilazione geografica di محمد بن علی سپاهی زاده finita 13 recep 980 (19.XI.1572) e dedicata al Murad III. una prima redazione dell'opera era stata fatti dallo stesso in arabo....»

Sonunda :

« فرغت عن تأليفه و تصنيفه في اليوم الثالث عشر من شهر رجب من شهر سنه

ثمانين و تسعمائة . . . »

39 - Vat. Turco 127

(Rossi, s. 107 v.d.)

« هذا كتاب أنوار العاشقين Yazıcıoğlu Ahmed Bican. 331 varak.

Sonunda :

« حرره في اواخر رمضان المبارك تاريخ سنه ٩٦١ »

(krş. Vat. Turco 16; Vat. Arabo 390, Borg Turco 76).

40 - Vat Turco 102

(Rossi, s. 86 v. dd.) 109 varak.

I. 2-58 varak

« حكايت لطيفه عجوبه محجوبه ظريفه »

Raccolta di racconti morali di

سيد احمد بن حسن بالي الشهير بالصدق

II. 58-106 varak

« حكايت اوغوزنامه قضان بك و غيره »

E la raccolta di racconti epici degli *اوغوز* più nota come *كتاب دده* *قورقوت* Inconfronte con l'unica altra copia finora nota (di Dresda), questa esemplare vaticano è più ristretto, contenendo solo una introduzione e 6 racconti (12 nel ms. di Dresda), ma il testo è più corretto e tutto vocalizzato.

Bibliographia nell'articolo di E. Rossi, un nuovo manoscritto del *كتاب دده قورقوت* in RSO XXV. (1950) pp. 34-43, e quindi in E. ROSSI, *اوغوز* *Racconti epico-cavallerechi dei Turchi* tradotti e annotati con facsimile del ms. Vat. Turco 102, città del Vaticano, 1952 [Studi a Testi, nr. 1 9]. Cfr. anche E. Rossi, *Osservazioni preliminari per una edizione critica del كتاب دده قورقوت* in ROS XXVII. (1952) pp. 68-73.

41 - Vat. Turco 128

(Rossi, s. 108 v.d.)

مركز النفوس Müzekkîn-nufûs, 358 varak. Opera di edificazione religiosa e mistica in prosa di *عبدالله الرومي* detto *اشرف اوغلي* di Iznik ivi morto nell'874 (1469/70) fondatore del ramo *اشرفيه* della confraternita *حاجي يارام ولي* genero del santo *فادره*

Var. 23 de :

« و بو مؤلف الضعیف الفقیر الحقیق کم عبدالله ابن اشرف ابن محمد المصر الرومی الازنیقی القادری در دعادن اونونتمیهر . . و بو کتاب بعون الله کم جمع اولندی نفس انسانی تربیت ادب امارلغندن مطمئنلهکه دوندرمکده وارجعی خطابنه قابلیت کسب ادرمگده اکی باب قلندی و بو کتابه مزکی النفوس دیو آد ویرلدی ... »

Var. 354 de :

« تم الكتاب ... بمزکی النفوس الذی الغه الشیخ العارف المشهور با شرف زاده ... »

Var. 355 de :

« فی بیان سلسله مؤلف کتاب شیخ عبدالله ابن محمد المصری المشهور شیخ عبدالله الرومی . . . »

Tarikatte mürsidlerini Hz. Ali'ye kadar götürmektedir. Harekeli, XVI. yy. istisnâ.. (Krş. İstanbul baskıları 1269-1281; Köprülü, İlk mutasavvıflar; Bursalı Tahir, Osmanlı Müellifleri, I., s. 17).

42- Vat. Turco 131

(Rossi, s. 112 v.d.)

(تعییرنامه کبیر هذا کتاب تعییرنامه) کوامل التعییر

323 varak, harekeli, alfabetik tâbirnâme *trattato di onirocritica*, di حصر ابن عبدالهادی, del sec. X/XVI. E traduzione del persiano *کامل التعییر* dello *محمد التقلیل* بن ابراهیم بن حسین بن محمد التقلیل (sec. VI./XII.) con aggiunte derivate da altri antori.

Var. 1. de

« . . . اما بعد هجره تک طقوز یوز سکه (. . .) کامل التعییر کتابن که شیخ ابو

الفضل حسین بن ابراهیم بن محمد التغلیبی رحمه الله تصنیف آمشدر . . . عالیشان سلطان معظم شاهنشاه اعظم سید سلاطین العرب و العجم . . . السلطان بن السلطان العاشر بطن من نسل عثمان السلطان سلیمان خان اطال الله بقاء و ادام دولته . . . بو بنده فقیر اعنی حضر بن عبدالهادی البوازجی (Rössî'de البوازجی) مولداً و الموصلی مسکناً الکاتب بالیسری . . . فارسی لغتدن حرف ازره شیله که هر کله نک اول حرفن طوب دخی انک ایکنجی و اوچنجی حرفن علی الترتیب رعایت ادب ترکیبه مبدل ایلیب آدن کوامل التعییر قودی . . . »

Var. 323 de :

« تم الكتاب . . . على يد العبد الضعيف . . . هدايت الله بن ناصر الدين بن حاجي
على خليل البغدادي ١٥ شهر جمادى اول سنه ٩٦٤ (1557) »

43 - Vat. Turco 138

(Rossi, s. 119) 134 varak

I. Var. 1-131 حديقه الشهدا è la traduzione turca, con quach aggiunta,
di فضولى di Bağdad (Ölümü h. 969) dell'opera روضه الشهدا del per-
siano حسين واعظ كاشنى sonunda (var. 131) :

« بحمد الله الملك الوهاب بو كتاب حديقه الشهدا بيك قرق يدى سنه سنده اشبو ماه
جمادى الاخره اواخرنده ادرنده تحريرينه مباشرت ايدوب . . . سنه مزبوره رمضانك
بشنجى كوني تمام ايلدى » (26.VIII.1638)

II. Var. 131-133

Murad I. tarafından Gazi Evrenos Beye gönderilen ferman sureti.

44 - Vat. Turco 141.

(Rossi, s. 122 v. d.) 366 varak, harekeli

Başında :

« هذا كتاب عاشق پاشا »

« اين كتاب غريبنامه است از مقالات المشايخ مقرر البيان حجة الاعيان . . . كشاف
مشكلات حقايق مفتاح مفصلات دقايق رموز كنوز رحمانى شيخ همدانى ولى سلطانى
على بن مخلص بن شيخ القادر صاحب القدرة و القوة شيخ الياس . . . قطب يكانه مرد
حق شيخ پاشا بن مخلص بن شيخ الياس . . . »

Sonunda :

« فرغ من تحرير هذا الكتاب يوم چهارشنبه عند اداء صلوة الظهر فى أواسط
شهر شوال سنه احدى و اربعين و تسعمائه [Nisan 1535] كتبه الفقير الحقير . . .
جزه بن محمد غفرالله ذنوبه . . . حرر فى قلعه سمندر . . . قد وقع هذا الكتاب فى سالك
ملك الفقير عبدالرحمن صوفيهوى . . . »

45 - Vat. Turco 147

(Rossi, s. 128 v. d.)

166 varak, harekeli, trattato di medicina in
versi di احمدى (öl. h. 815)

Sonunda :

« كتبه الحقير الفقير المشهور بابن اورقأنج غفرالله له . . . بتاريخ سنه
احدى وخسين وثمانمائه »

Rossi bu münasebetle bu eserin Bulogna nüshasını (No: 3583) zikretmektedir. (Krş. Osm. Müellifleri, II. s. 79).

46 - Vat. Turco 148

(Rossi, s. 129)

Âşık Paşa 316 varak, harekeli

Poema religioso mistico di عاشق باشا (ölm. h. 733)

Var. 2 de :

« ابن ضعيف فقير المفقّر الى الله العلى الكبير على ابن المخلص ابن الشيخ الياس
المعروف جده بابا و هو المعروف بشيخ باشا الملقب بعاشق رحمة الله عليهم اجمعين »

Sonunda :

« اضعف عبدالله قاسم بن حسن الارزنجباني سنه اربع وخسين وثمانمائه »

(krş. Vat. Turco 141, Borg. 73)

47 - Vat. Turco 150

(Rossi, s. 130)

317 varak, harekeli رسالة محمدية

poema religioso di يازيجى اوغلى محمد (ölm. h. 855)

Sonunda :

« قد وقع الاتمام من هذه النسخة . . فى يوم الاحد و فى وقت ضخاء البكرء و فى
شهر اواسط ربيع الاول المبارك من شهر سنه احدى و ستين و تسعمائه » (1553)

48 - Vat. Turco 177

(Rossi, s. 156)

150 varak. جوهرة البداية و درة النهاية

trattato mistico, in prosa di صارى عبدالله افندى (ölümü h. 1071:1661)
scritto in occasione della spedizione di Murad IV contro Bağdad

Sonunda :

« تحرير هذه النسخة اللطيفة على يد العبد الفقير ابراهيم بن اسمعيل ١١٤٧ »

فى بلدة قسطنطينيه »

(krş. Osm. Müellifleri, I. s. 102)

49 - Vat. Turco 180

(Rossi, s. 158 v.d.)

شواهد النبوة 428 varak

Biografia di Moametto, dell'originale persiano di جامی tradotta in Turco da Mahmud bin Osman Lârî (öl. 938-1532). La traduzione fu terminata nel 915-1509 e il traduttore avverte (fol. 10) di aver talora inserito qualche aggiunta".

Var. 9 da :

« عمدة المتأخرين .. مولانا عبدالرحمن جامی . . . بر مقدمه ویدی رکن و بر خاتمه اوزرینه جمع ایلیوب شواهد النبوه لتقویة یقین اهل الفتوة دیو آد ویرمش . . . بو بنده احقر . . . محمود بن عثمان . . . »

Sonunda :

« قد فرغ من تسويد في مدينة مصر المحروسة . . . في ليلة الخميس في ثانی محرم الحرام من شهر سنة تسع و ستين و تسع مایه من الهجرة النبويه على يد العبد الضعیف . . . احمد ابن سليمان ابن عبدالله . . . »

Bu kitabın sâhipleri :

« بو کتاب عاتکه قادینک قیزی عایشه خواجینک . . . »
« کاتب زاده محمد رفیع سر اطیای خاصه ، ، « صاحب الوقف الحاج حسین ابن محمد »
« ترجمه شواهد النبوه »

(krş. Osm. Müel. II, s. 493)

50 - Vat. Turco 181

(Rossi, s. 159 v.d.)

Tarih-i Mısır مصر تاریخ عبدالله بن رضوان)

Var. 2 de : Mehmed IV. devrinde Vezir Mustafa Paşa namına telif edilmiştir. Yavuz Sultân Selim devrine kadar ve sonra Mısır valilerinin tarihi, telif tarihi h. 1058 (1648). Eser h. 1196 da Kayyum-zâde Derviş Mehmed bin Hacı İsmail bin Veliyyüddin tarafından istinsah edilmiştir. (krş. Osm. Müellifleri III. s. 103; Babinger, s. 176 v. d. ; diğer nüshaları, Hamidiye ktp. No: 900; Veliddin ef. ktb. No: 2467).

51 - Vat. Turco 185

(Rossi, s. 162 v. dd.)

Mecmua (II risâle)

- 1 - (var. 1-47) Kaygusuz Baba Sultan Abdal Musa hazretlerine erişip şâd olduğudur.
- 2 - (var. 51-78) Mugalata-t Kaygusuz Baba.
- 3 - (var. 91-115) هذا رسالة بدلائمة قيفوسز بابا قدس سره
- 4 - (var. 117-125) رسالة في بيان وحدة الوجود لمولى الماروف عمر افندي الكوراني
- 5 - (var. 126) مجموعة منيفه اجلال الدين روى
- 6 - (var. 129-134) رسالة شمس الدين سيواسي
- 7 - (Var. 136-140) Kismet-nâmeden alınmıştır.
- 8 - (Var. 140-141) Mesnevî'den bir parça.
- 9 - (var. 142-143) Celâleddin Rûmî'den
- 10 - (var. 143) Nefis'den merâtib-i erbaa
- 11 - قال على كرم الله وجهه

52- Vat. Turco 196

(Rossi, s. 172 v. d.) 408 sayfa, harekeli
Ahmedî divânı (5712 beyit)

istinsah tarihi h. 851 (تاريخ سنة احدى و خمسين و ثمانمائة) h. 1011 de Abdüsselâm bin el-hâc Fethullah'ın mülkünde idi.

53- Vat. Turco 202

(Rossi, s. 177 v. dd.)
Mecmua

- 1 - Divân, Esseyyid Sabri ef.
- 2 - Divân, Kaf-zâde Fâizî ef.
- 3 - Divân, Şeyhulislâm Bahâyî ef.
- 4 - Divân, Veysi ef. ma'a خوابنامه

« قد انتقل الى نوبته العبد الفقير محتاج الى رحمت ربه الودود اسعد ابن مسعود اليكشهرى الشهير بعتخوان زاده غفر الله لهما ... ثم انتقل نوبته التصرف الى انقر الورى ابراهيم نجابى عن كاتب قلم مقابلة سوارى رضى عنه البارى ١٥ ربيع الاخر ١٢٢٩ »
« استصحبه الحقير اسمعيل خليفه موقوفات سنة ١١٠١ »

54- Vat. Turco 267

Mustafa Âli, آداب الملوك، محاسن الآداب

Var 2 de :

« خصوصاً اول زمرة جليله نك ثالث عشرى سلطان محمد خانة موفق و مؤيد

قلدی نته که انلرک خدمات سامیه لرینی وکیل جلیل و خلیل بی عدیللری ابراهیم
پاشای صدارت نشانه مجدد و محمد قلدی . . . »

Var. 7 de :

« . . . سلطان محمد خان . . . انکروس سمتلرینه نیت جهاده سفر آتمش ایدی . . .
اول ائتالرده بو عبد حقیر اعنی به مصنف عالی پای نخت روم اولان قیصریه ده امیر
ایدم خصوصاً که یونان ولایتنک بعض نواحی رومک حفظ و حرانته مأمور دلپذیر
ایدم و اول جمله دن لواء بوزاق محافظه سنه تیر راست کبی طوغرلشیدیم اما اول
اشغال دنیویه خلاننده کی اوقات خالیه نک اضاعه سنی نامناسب کورمشیدیم . . . اون
بش فصل اوزرینه تحریره نیت ایدوب . . . »

Var. 10 de :

« بعده آداب الملوك اسمی ایله عنوان ویرلمسی مناسب کوروندی اما ملوکدن
غیری خدام صاحب سلوکه شمولى دخی محاسن الآداب نامنده کی حسن قبولی مرجح
بولوندی . . . »

Var. 178 de :

« تم الكتاب بعون الملك الوهاب على يد عبدالمنان الحقير رخشان محروسه مصر
در اواسط محرم الحرام سنه ۱۰۰۸ »

(krş. Babinger, s. 133 v. d.)

55 - Vat. Turco 283

(Rossi, s. 243 v. d.)

علی بن حسین واعظ کاشفی الصافی - ترجمه رشحات العین الحیات

Mehmed Şerif bin Abdülgani el-Abbas Trabzonî tarafından h. 1002
de Sultan Murad III. namına tercüme.

Var. 311 de :

« وقع الفراغ من تحريره يوم الخميس السابع والعشرين من شهر ذى الحجة سنه
ثلث و تسعين و تسعمائة على يدى ترجمه اضعف عبادالله محمد شريف ابن عبدالغنى
العباس نسبتاً و الطربزونى مولداً »

(krş. Osm. Müellifleri, II. s. 22)

56 - Vat. Turco 286

رشحات محي

57 - Vat. Turco 287

(Rossi, s. 244 v. d.)

276 varak مکتوبات ، هذا دستور الانشا

Başında fihrist vardır; Mekke Şerifine ve Leh kiralına nâme-i humâyun... Çoğu XVII. asra âit nâmeler Köprülüler devri ile ilgilidirler, yazma XVIII. yüzyıl başlarına âittir.

58 - Vat. Turco 298

(Rossi, s. 253 v. d.)

89 varak، علي شير نوائى مجالس النفائس ، istinsah tarihi h. 989.

59 - Vat. Turco 300

(Rossi, s. 254 v. d.)

هذا كتاب تاج العارفين حضرت ابو الوفا

Kitabın müellifi, Âşık Paşa-zâde Şeyh Ahmed Âşıkî damadı Seyyid Velâyet bin Hz. Seyyid Ahmed el-Vefâî hizmetlerinde bulunan bir zattır. Naklettiğine göre, Seyyid Velâyet h. 880 de hacca gittiği zaman Mısır'dan iki ciltli kitap getirmiştir. Bunlar Ebülvefâ'nın arapça menâkıbı imiş ki, bu eser de onun tercümesi olduğunu söylemektedir. Seyyid Velâyet'in şeceresi verilen ve başında fihristi bulunan eserde ölümü 22 Muharrem 886 olarak gösterilmekte ve Şeyh Edebâli'nin, Şeyh Vefâ'nın hulefasından olduğu için Osmanlıların bu sayede muzafferiyetler kazandıkları imâ edilmektedir.

Sonunda, var 156 da : « تاريخ سنه اثني و ثمانين و تسعمائه . . . »

60 - Vat. Turco 301

(Rossi, s. 255 v. d.)

كتاب جامع المعارف رسالة توحيديه هذا ديوان و واردات سيف الله افندى

السيد نظام الدين اوغلو (ölümü 1010-1601)

(krş. Osm. Müellifleri I, 81)

61 - Vat. Turco 303

(Rossi, s. 257)

Surûrî Mustafa Efendi, 267 varak. ذخيرة الملوك

Farsçadan (müellifi Ali bin Şehabettin el-Hemedâni) Şehzâde Mus-

tafa adına h. 960 da türkçeye tercüme eden Surûrî, sonunda sekiz beyitlik bir methiyeyi şehzâde için nazmetmiştir.

Sonunda :

« حتم کتاب علی یدی العبد الضعیف المحتاج الی رحمة اللطیف محمود بن حسن
ربیع الاول سنه ۱۰۱۷ »

(krş. Osm. Müellifleri, II 226).

62 - Vat. Turco 304

(Rossi, s. 257 v. d.)

I. I. İbn Kemal 1-76 varak

Başında fihrist

Varak 5 de :

« ... زبان دری ده که ریب و عیب دن بری در و جنان اهلنک اختیار آندکری
حکیم و فصیح لسانلرک بری در بو رساله رنگین کلاله و شیرین مقاله ترتیب قلدیم
اشجار اشعارده اولان ازهار و اسراری اظهارله اول لسان روشن بیانک کلشن
پر صفاسنک تماشاسنه ابنای زمانی ترغیب قلدیم متشابه لغتلرک حقیقتلرله متعلق
دقیقلری مشتمل اولدوغندن اوتری آدنی دقائق الحقائق اوردم مجلس صفا افزای
آصف آرای حضرت ابراهیم پاشایه که صاحب دیوان سلیمان زمان در تحفه آتمکه
لائق کوردم ... »

II. var. 77-89 رساله یاییه لابن کمال یاشا

Başta :

« بو صحائف پر لطائفک تسویدنه داعی باعث مضمون مکنونده مندرج و مندرج
اولان عوارف معارفک تمهیدنه سبب حادث اول اولدی که ازباب فضل و اصحاب
معرفتدن بر جماعتله که میدان فرسک فارسلی ایدیلرلغه فارسیده آخر کلمه یه
لاحق اولان حرف یانک خصوصنده مناظره اولدی انسای محاورده حاضرلردن فرضه
مقامده فرصت کلامه ناظرلردن برسی اول معنلر بش نوعه که وحدت و نسبت
و خطاب و تنکیر و مصدریه دز منحصردر دیدی فقیر ایتدم اوندن زیاده در بلکه
اوندن زیاده در ... »

63 - Vat. Turco 305
(Rossi, s. 258 v. d.)
در المكنون Yazıcioğlu Ahmed Bican (h. 1193 de istinsah edilmiş bir nusha).

64 - Vat. Turco 312
Mustafa Âli مرآت العوالم 19 varak. H. 995 de, Murad III. devrinde Vezir ve Rumeli beylerbeyi Mehmed Paşaya ithaf ettiği (Rossi'nin Sokulu Mehmed Paşa olarak göstermesi yanlıştır) bu eserin kaynakları olarak Behcetüttvârih, Edussuud'un "Tefsir-i fazilet-i şuhûd" risâlesi, Masâbîh ve Celâleddin Süyûtî ile Mevlânâ Kadı Adud'un Eşrâfüttvârih'i, Zübdetülâsaf v. s. gösterilmiş, tarih ve takvime âit "كتاب المنتخب في اقوال العرب والعجم" sayılmaktadır.

65 - Vat. Turco 314
(Rossi, s. 294 v. d.)
raccolta di lettere e غزليات raccolta di Işkî عشق del sec. X/XVI. e di altri autori. 40 varak.
Sonunda : « تمام کشیده سنه ۹۸۵ (1578) »
Peygamberin Rûm kayserine gönderdiği nâme ve Hulefây-ı Râşidin nâmeleri ile Fâtih Sultan Mehmed'in Uzun Hasan'a, Yavuz'un Şah İsmail'e, Kanunî Sultan Süleyman'ın Şah Tahmasb'a, Tahmasb'ın Selim II.'e nâmeleri..

« شکایت نامه از دست آلام فراق » ، « ترجیع بند لطیفی بمقدار علی سبب الاعتذار »

Birçok şairlerin gazelleri ve müellifin

« قتلو یاشمدن قباغمده شرایم وار نیم - یشلو بفرمدن اوجاغمده کبایم وار نیم »
beyti ile başlayan bir gazeli mevcuttur.

66 - Vat. Turco 317
(Rossi, s. 317)
Başında :

« کتاب شمع و پروانه من کلام املح الشعراء مولانا ذاتی سلمه الله »
Sonunda :

« تمت بعون الله الملك الوهاب قد وقع الفراغ من هذه النسخة ٢٨ في صفر المظفر في مدرسة چورلی کتبه الفقیر مصطفی بن محمد الحندوری » [Rossi, Handûri (?)]

(Rossi, s. 317; Osm. Müellifleri, II. 176)

67 - Vat. Turco 320

Firdevsî satraç, 24 varak

(Rossi, 267 v. d.)

« در بیان داستان ماضی و تمثیله شطرنج »

Başında :

« اشکال شطرنج در بیان تعبیه فرعونیه ، ظبریه ، عراقیه ... »

« داستان سلطان محمد خان و قصه ازون حسن ... »

var. 21 de :

در تمثیلات شطرنج و در فواید عقل کوید فردوسی ...

باب الثامن أئمة اهل دین قتنده شطرنج اوینامق حرام می در . دکلی در »

Sonunda :

در بیان حقیقت حال شطرنج در فواید عقل کوید و داخی بو کتابک مؤلفی بو بو شطرنج رساله سنک مصنفی فردوسی ایدر که اهل عرفان و مبتصر کامرانه معلومدر که فراست یوزندن نظر که قلسه عبرت کوزجی عاقلر و علماء اهل دانش کاملر قتنده معارفدن خالی دکلدرکم بر خاصه واردر حتی شجرآئده و جماداته و ثمرآئده و حجرآئده هر برنده بر درلو خاصه واردر ...

فی سنخ شهر ربیع الاول من شهر سنه ۹۶۸ (1560) .

68 - Vat. Turco 322

100 varak تصویر القلوب للشیخ مصطفی بن برهان خواجه بخطه سنه ۹۸۲

Sonunda :

« الف اخوج الخلق الی الغفران مصطفی بن برهان ... »

من مشایخ الدهر و الکمال الزمان »

(Rossi, s. 268 v. d. ; Osm. Müellifleri I. 40)

69 - Vat Turco 328

تبرالمسبوك - عبدالله قدسی

Tibr-i Meskûk, trattato di ertica politica tradotto dall'arabo in

Turco da un ^{عبدالله قنسى} e dedicato al Sultano Ahmed I.
Kapak sahifesinde :

« هذا كتاب تبر المسبوك من مواهب الرب الكريم الى اعبده الفقير
كنج محمد باشا زاده الحاج ابراهيم سنه ١٢٢٦ »

var. 1 :

« . . اما بعد بو فقير قليل البضاعة يریشان روزكار يعنى عبدالله المتخلص
بقدى المدرس حيثنه بمدرسة دلفكار (?) وقتا كه الشيخ الامام الفاضل ابى عبدالله
محمد بن المقفك مؤلفاتدن تبر المسبوك فيما يحتا جون اليه الملوك نام كتابى مطالعه
ايدوب كتاب مذکور حاوى اولديغى تدبير امور حرب و قتال و تنظيم نظام دولت
و اقبالى مشتمل حكايات عجيبه عبرت اثار ملوك ماضيه عاليتقدار و حوادث غريبه
حكمت شعار دول سالفه جليل الاعتبارك مزاياسنه اصل اولوب . . . سلطان اعظم
شهنشاه معظم المؤيد من السماء . . . السلطان بن السلطان السلطان احمد خان ابن
السلطان الغازى محمد خان لازالت رايات سلطنة . . . حضر تلرينك طبع هايون
سمادتمقرونلرى دخى تنظيم نظام عالم و اصلاح امور بنى ادم اتمك اوزره مجبول و
مشغول اولوب سلوك مستحسنلرينه موافق فهم اولندى ايسه كتاب مذکور عربى
لسان اوزره اولنقله نفعى عام اولنقى ايچون مشتمل اولديغى حكايات صحيحه الروايات
تركى زبانه ترجمه اولنوب يكرمى سكر فصل اوزره ترتيب قلندى و بالله توفيق الفصل
الاول فى تدبير الملك و السياسة و الرياسة »

var. 78 :

« حرره الفقير الى رحمة ربه القدير حافظ عبدالكريم بن الحاج حسن بن احمد
غفرالله ولوالديه . . . سنه ست و خمسين و مائه و الف فى شهر ذى الحجه يوم السبت »
(Rossi, s. 271 v. d. ; Accademia Lincei, n. 6)

70- Vat. Turco 331

« هذا كتاب وسيله الاتقان فى شرح رسوخ اللسان فى حروف القرآن للشيخ الامام
و المقزى الهمام حمدالله الفقير ابن خيرالدين الحقير الخطيب بجامع الاصوفيا الكبير . . . »

var. 2 :

« بن فقير تلاوت و قرائت علمنده و تجويد و روايت فننده قلة بضاعه و كثرة اضاعه ايله رسالر نظم ايدر اولمش دم . . . » ثم نظمت هذه الرسالة بالتماس بعض الاخوان من اهل القران « يعنى اندن صكره او شديه بو رساله نظم ايتدم اهل قران يازنلرك بعضلرينك التماسيله « ياخراج الالفاظ الصعاب تلفظاً من كلام الرحمن » يعنى كلام الله دن شول كله لر كه تلفظى لسان اوزره صعبت و عسر اولنلردن بعضسن اخراج ايدوب انده درج ايتمكله . . . فوق ذلك فى ايام خلافة خلاصة سلاطين الاقطار و الافاق » پس بو رساله نك نظمى افاق و اقطار سلطانلرينك خلاصه سى خلافتى ايامنده واقع اولدى . . . » جالس سرير السلطنة السلمايه بالاستحقاق « يعنى سلطنت سلمايه نك سرير نك استحقاقله جالس در . . . » « حارس الممالك الاسلاميه من العجزه و الفساق » يعنى ممالك اسلاميه نك فاجزلردن و فاسقار شرنندن حافظى و حارسى در « قامع جمهور الملاحده و اهل الشقاق » يعنى ملحدلر و شقيزلر بولوكنك قامعى و قاهرى در « قالع اصول الخوارج و عروق ذوى النفاق » يعنى خوارجك اصولن و كوكلرين قازجى و اهل نفاقك عرفلرين كسيجى و ظمزلرين قيريجى در شمس الدولة العثمانيه بدر الشوكة السلطانيه « دولت عثمانيه نك نور و ويريجى افتابى و ملة رحمايه نك مشعله لى يلديريجى ماه تابى در « السلطان ابن السلطان السلطان سليمان خان بن السلطان سليم خان . . . »

varak 4 :

« يعنى اشبو قصيده تعاقب دهور و تقادم عصور ايله حفظ ايدوب ضبط ايدن كمسنيه بر استاد كامل فائقك و بر شيخ ماهر حاذقك يرينه طورر و انك فايده سن ويرر و بالجملة بو قصيده طالب تلاوت اولن كمسنيه غايتله فائده لى و نهايتله عائده لى در . . . »

varak 41 :

« . . . » يعنى بو قصيده نك ختمى تاريخ هجرة نبويه نك طقوز يوز اللى طقوزنجى

(1553=h. 959) يل اچنده واقع اولمش در . . .

varak 42 :

نظم

« بونی حفظ ایت کل ای تجوید طالب
ایدرسنک بونده حمدیه رجاشن
که اول فضلیه اقرانوکه غالب
کوراسن جنت ایجره حق لقاسن
قودی ذیلنده تاریخن مذکر [h.960]
(krş. Osm. Müellifleri I. s. 274 v. d. Hamidiye ktb.)

71 - Vat. Turco 334

(Rössi, s. 275)

240 varak. منشآت لامعی

Kapak sahifesinde sırasıyla sâhipleri :

« تشرف بتملكه العصر عبدالرحمن الاقسرائی عفی عنه »

« استصحبه العبد الفقیر السید علی الحقیق »

« تملك هذه الدر الشيخ العبد الحقیق شریف حسین . . . »

« من الكتب الفقیر عبدالحق . . . با یایة مكة المكرمة »

Devrin âlimlerinden bir çoğuna yazılan nâmelerden başka defle-
dar İskender Çelebi'ye, « ویس و رامین » takdimi vesilesiyle ve bazı
ricalar yapılarak, Arpa yazıcı Hüseyin Çelebi'ye « وامق و عذرا »
takdimi vesilesiyle ve 40 efrenkiye alındığı hakkında, Sadrazam
İbrahim Paşaya, divânının yazılması emredildiği cihetle iyi kâğıdın
Bursa'da bulunmadığı ve kâtip hususunda ricâlarda bulunan nâme-
ler ve tarihî bir çok bilgiler veren diğerleri ...

var. 240 :

« قد وقع الفراغ من تحرير هذه النسخة الشريفة على يدى العبد الضعيف احمد
بن محمد الاسكونى اللهم حسن حاله و اتمم بالحير عواقبه و غفر له ولو الیهما و لجميع
المسلمين و المسلمات آمین فى اوایل شهر شعبان المعظم . . . سنه ثلث و ستین
و تسعمائة » [h.963]

(diğer nüshası, Vienna I. P. 216 (copia datata 957/1550-51) Osm.
Müellifleri, II, s. 492)

72 - Vat. Turco 336

(Rossi, s. 276 v. d.; Osm. Müellifleri I. s. 51)

هذا كتاب آداب الطالبين

(Manuale di morale mistica di Ali Halife O Çelebi Halife detto
آنک خلیفہ سی شیخ قاسم آنک خلیفہ سی شیخ یوسف بن سلطان شاہ محمد القسطنطونی
ölümü 899 (1493-94), in turco Osmanlı arcaico).
Kitabın kapak sahifesinde

« کتاب آداب الطالبین تألیف چلبی سلطان (چلبی خلیفہ) الملقب جمال خلوتی
آنک خلیفہ سی شیخ قاسم آنک خلیفہ سی شیخ یوسف بن سلطان شاہ محمد القسطنطونی
ترجمہ ایلشدر و شعبان القسطنطونیدن [Vat. Turco 344] بر قوشق یوقاریدر پک
نفیس کتابدر استصحبہ حافظ یحیی العصمی الشاذلی فی ۱۷ محرم ۱۲۲۹ »

273 varak, istinsahı XVII. yüzyıl, harekeli, imlâ yanlışları var, ara-
dan bazı yapraklar ve sonu kopuk, h. 1271 de diğer bir nushadan
tamamlanmıştır. En sonuncu bahis : « در بیان ارسال العیامہ » var 272 :

« قد تم هذه الرسالة الشريفة على يد احقر الوری و خادم الفقراء خاك قدم آل

عبا الشيخ السيد محمد حى الدين القادری سنه ۱۲۷۱ »

Müellif, kitabın hâtimesi olarak 105 beyitlik bir nazım kısmı ekle-
mekte ve

« ای طلب ایدن طریق مستقیم مکر شیطاندن اولم دین سلیم . . . »

diye başlamakta, eserini 16 cumad II. 900 (14 Mart 1495) de bi-
tirdiğini anlatmaktadır ki, kitabın bu hütüphanedeki fişinde müel-
lifin h. 899 da öldüğünün belirtilmesi tashihe muhtaçtır.

73- Vat. Turco 340

(Rossi, s. 279; Osm. Müellifleri I. s. 91 ?)

403 varak, harekeli "Opera in poesia, di edificazione
morale, di autore non dichiarato"

Baştaki sahifede mensûr olarak kitaptan ve müellifinden bahsedil-
mişse de silinmiş ve kazınmış olduğu cihetle müellif ismi okuna-
mamaktadır. Manzumelerde yer yer الهی Âlihi kaydı, belki de mü-
ellifini göstermektedir.

Sonunda :

« وقع الفراغ من تحرير هذا الكتاب الشريف . . . على يد العبد الضعيف عبید

المولوى الخادم الفقير الحقير بحضرت مصنف هذا الكتاب المنير فى اواسط جمادى الاولى
من شهر سنه ٩١٤ [11 Ağustos 1508]

Kitabın içinde vakıf mühürü vardır ve buna göre Üsküdar'da Ümmî Ahmed Efendi dergâhına Şeyh Riyâeddin tarafından vakfedilmiştir.

74- Vat. Turco 344

(Rossi, s. 280 v. d.) Osmanlı Müellifleri I, s. 119; diğer nushaları Vat. Turco 170; Yahyâ ef. kütüphanesi)

« مناقب شعبان افندى » 169 varak.

Başında :

شيخ على شان و قطب اقطاب جهان قسطنطينى ده تربى پر انوار لرندہ مدفون
شعبان افندى قدس سرہ العالى . . حضرت تالينك مختصر مناقب نامہ شريف ليدر «

var. 108 : « هذه رساله تربى نامہ لدرويش عمر الفوادى »

var. 163 :

« قد وقع تمام مقاله بيد محرر الرساله درويش عمر الفوادى . . فى غره شهر
رمضان الشريف . . فى مقام القطب الاقطاب حضرت الشيخ على جناب . . .
و صاحب الكرامه و التربى الشيخ شعبان افندى . . فى سنه ثلاثين و الف . . »

75- Vat. Turco 345

(Rossi, s. 51 v. d.)

Kâtip Çelebi تقويم التواريخ

XVIII. yüzyıla ait olaylar, cedveller eklenmiştir. Bu nüshanın en büyük özelliği, Resmî Ahmed Efendiye âit oluşudur. Kitabın kenarlarında kendi el yazısı ile notları ve kayıtları, hatıraları vardır. Ezcümle h. 1171 yılında III. Mustafa'nın cülûsu vesilesiyle Viyana'ya elçilikle giderken Macaristan'a âit müşahedelerini 1199 tarihli kayıtlarda göstermesi (varak 102) ilginçtir. Bir çok tarihi eseri okuyarak edindiği bilgileri muhtelif yerlerde not olarak kaydettiği de görülmektedir. var. 119 da Yeni câmiin inşası hakkında bildiklerini zikretmesi buna bir örnektir. Kapak sahifesinde iki mühür vardır:

« مما اناله الله تعالى لعبده العريف بتو قادى ابو بكر افندى زاده احمد »

II. « صاب و مالک ابن کتاب والى آيالت هرسك تحالا شريفى مصطفى پاشا زاده
حسن حقى ۲۳ صفر ۱۲۸۰ » [22 Kasım 1853]

76 - Vat. Turco 346

(Rossi, s. 282 v. d.)

Tarab al-mecâlis طرب المجالس

Operetta morale novellistica del persiano

Tradotta in Turco da Mahremî fine del sec. IX./XV.

var. 3 :

« بو رساله فارسیدن ترکیه ترجمه ایدن که مخرمی دیمکله مشهوردر . شویله بیان
آیلر که کتاب طرب المجالس که بش قسم اوزرینه ترتیب اولمشدر. . . »

var. 45 :

« تمت بعون الله الملك الوهاب في تسع شهر جمادى الاول سنة اربع و تسعمائه
[23 Aralık 1498] »

Kapak sahifesinde :

« کتاب تصوف من کتب الفقیر حسن فریدالدین القاضی بقضاء کوریمجه »

77 - Vat. Turco 351

(Rossi, s. 285 v. d.; Osm. Müellifleri I. 368)

Mecmua مجموعه

Miscellanea di scritti mistici in Turco e in persiano di Abdi

(عبدالرحمن بن احمد استانبولی) vissuto alla Mecca sec. X./XVI.

رسالة اول

هذه الرسالة في بيان تکمیل المراتب الوجودية بمعرفة المراتب الامکانيه الفها
الفقير الى الله الغنى عبدالرحمن بن احمد الاستانبولى ناظم كلشن راز بالترکی نزيل
مكة المشرفة شرفها الله تعالى

رسالة ثانیة

هذه الرسالة المسمى بالرسالة المهادية الى جادة الفرقة الناجية الفها عبدالرحمن ابن

احمد الاستنبولى ناظم كلشن راز بالترکی

رسالة ثالثة . . . في بيان سر القدر الفها . . .

رسالة رابعة . . . عجالت عبرت فما است . . .
رسالة خامسة في بيان تفصيل كالات و اثبات غيبه بظهور . . .

Sonunda h. 986 ve h. 987 tarihleri görülmektedir. Bir de Celâled-din Rumî'nin farsça bir risâlesi vardır.

78 - Vatiçan Rossiani Turchi 876

(Rossi, s. 367)

منشآت XVII. yüzyıl

Var. 166 :

دفتر اولدر که یکیچری چایرندن اوجاق آغالرینه توزیع اولنان اوتلو قدر که
ذکر اولنور . در زمان کنعان سلحدار اغای شهر یاری سنه ۱۰۶۵

Var. 7

“Yeniçeri ağasından Padişaha beytilmal için telhis”

var 16 :

“Serdara hitaben yeniçeri olmiyan kimesne için mektup”

var 19 :

“Yeniçeri ağasının hasların zaptı temessüküdür”

var. 22 :

“Nazırların hakların vermiş yeniçeri için kadılara mektup”

var. 25 :

“Kal'alara düşman müstevli oldukça sefer tenbihi için mektup”

var. 26 :

“Devşirme mektubu bu minvâl üzere tahrir olunur”

var. 33 :

“Asker sürmeğe vezir ile giden çavuşa mektup”

var 38 :

“Perakende olan Çnha işleyen yahudileri geri götürmekçün mektup”

var. 44 :

“Kan davası için kadılara mektup böyle yazılır”

var. 113 :

“Yeniçerilik iddia edenlerden mâl-i mîrî tahsili için mektup”

var. 130 :

“Emir mucibince beğlik kuru hıfzı için mektup”

Sonunda :

“Hesap rakamların beyan eder”

“Ulûfe taksimi erkânın beyan eder”

VII. ACCADEMIA NAZIONALE DEI LINCEI,
(Biblioteca Orientalia, Manuscritti Turchi).

- 1 - No: 6 منشآت (İnşa Mecmuası)
E un formulario di Cancellario..
Başında :

« من مواهب الرب الكريم الى عبد الفقير كنج محمد پاشا زاده الحاج ابراهيم
٧ جمادى الاول سنة ١٢١٤ »

Diğer sahifede :

« من كتب الفقير محمد رئيس الكتاب في الدولة العلية صانها الله عن الافات و البليه »

var. 2 :

“1059 senesinde Özbek cânibinden Âşitâne-i saâdete gelen elçisinin pişkeş ve hediyeleri..”

“h. 1079 و لذن رجج و رشن و لذن mevâciblerinde vâki olan mahlûlâtır”

“Sûret-i elkâb”

“Gazi Evrenos Beye verilen ahidnâmenin sûretidir”

“Dağıstan hâkimi Şemhal'e..”

« تفصيل ملاقات خان قريم و بوسيدن ركاب به پادشاه عالمپناه »

XVII. ve XVIII. yüzyillara âit diğer belgeler

- 2 - No: 35
Duâ kitabı, küçük boy.
3 - No: 58

« اما بعده بوبر اختيارات قواعد كليته در حكمت و نجوم كتابلرن دن استخراج
اولنوب تركي دله ترجمه اولندي . »

- 4 - No: 218

تواريخ آل عثمان

Baştan ve sondan noksan, harekeli, XV. yy. yazısı. h. 905 senesine kadar getirilmiştir. Gabrieli'ye göre müellifi Muhiddin Cemâli'dir. Bonelli buna dâir bir makale yazmış ve Giese neşrinde bundan istifade edilmiştir.

5 - No: 249

Kapak sahifesinde:

« شکرنامه و احادیث اربعین و صد کله و آیات گلستان »

VIII. BARBERINI ORIENT

1 - Barberini Orient 57

(Rossi, s. 313 v. d.)

Mecmua, XVII. yüzyıla âit

var. 54-108 inşâ örnekleri

var. 109-111 Zikr-i tevârih-i Âl-i Osman.

2 - Barberini Orient 59

(Rossi, s. 314 v. dd.)

Mecmua XVI. yüzyıl ikinci yarısı

I. روزنامه حضرت شیخ وفا - عبرت نامه مولانا طوسی

II. var. 20-111 هذا انشاء معتبر

III. var. 122-140

کتاب املاء اکوؤد کان تألیف مولانا انسان علیه الرحمة و الغفران ابتداء املاء

کودکان : الله ، محمد ، ابوبکر . . .

نوع دیگر : محی الدین ، کمال الدین ، نور الدین

نوع دیگر : رسول الله ، بنی الله ، ولی الله ، هدایت الله . . .

عبدالقی ، عبدالجبار

بک ، پادشاه ، سلطان ، سلاطین ، خلیفه ، امیر . . .

نصوح ، عوض ، انه بکی ، دورمش ، ایل آلدی . . .

عایشه ، فاطمه ، پشه خاتون ، خرامان ، عندلیب . . .

کمخا ، ساده ، التونلو ، چآمه . . .

ve diğer nevilerde ipek neveleri, san'at neveleri, hububat neveleri, şehir neveleri, hayvan ve kuş neveleri.. Özellikle dil tarihi bakımından çok önemlidir.

3 - Barberini Orient 62

(Rossi, s. 316)

manzum, harekeli غرّة مجرم ٩٦٤ هـ، در بیان اسبها حسنی
(krş. Osmanlı Müellifleri, II. s. 284)

4 - Barberini Orient 65

(Rossi, s. 317 v. dd.)

Mecmua (کتاب کزیده)

IV. var. 92-121 هذا رسالة طريق الادب

(krş. Osm. Müellifleri I, 354)

«... اما بو درر عجیووک و غرر غریبوک قائلی علی بن حسیب الاماسی ...»

شویله بیان ایدر که بو رساله ادب و وسیله من طلب تألیف اولدوغنه سبب اولدر که ...»

Muhtelif kavimlerin tabiat ve karakterinden bahsederken arapların tabiati bârid, bunlardan muhabbet gelmez der, acem tâifesi akrep tabiattır, hükümünü verir, türkmen ve tatarları da zemmeder, Türk tâifesi sadık ve müşfiktir, koyun gibidir kanaatini açıklar; sonunda bazı nasihatlerde bulunur. "Bu kitap 857 yılında feth-i Kostantiniyede düzüldü" diyerek telif tarihini belirtir; istinsah tarihi 974-975 (1567) dedir.

5 - Barberini Orient 39

(Rossi, s. 305 v.d.)

217 varak, harekeli "Cronica Ottomana in versi fino al 945/1538-39. Non appare il nome dell' autore" manzum.

Başlangıç :

« بسم الله الرحمن الرحيم اله دارندی بالمجد اعلى خدای بی نظیر و حق تعالی
علم و فردود اناحی و قادر ظهورندن بلندی هر مظاهر... »

varak 4 :

« سبب ترجمه نظم کتاب تواریخ نامه آل عثمانیان من اوله در زمان حضرت سلطان
السلاطین الزمان ناشر العدل والاحسان ظل الله العالم مالک رقاب الامم حضرت سلطان

سلیمان بن سلیم خان ابدالله دولته فی سنه ٩٤٥

اوتورمشیدم فراغت عالمه

توکل کوشه سنده بن کینه

قناعت خرقه سی اچره چکوب باش که بستر خاکدی بالیندی داش

ادینوب عزیزله صبر همدمم بچردم گاه شادی گاه پر غم
 بو رسمه کچرورده روزکاری برقش ایدم الدن اعتباری
 ادردم ذکرله احیای اوقات تضرعله قلوردم عرض حاجات
 مکر بر کیجه ینه اوترب بن جهان اولمشد خالی کفت و کودن ...»

Varak 144 :

« فتح قلعه متون از فتوحات سلطان مذکور زدست بالی بك بن مالقوچ
 فی سنه ۹۰۶ »

Varak 145 :

« وفات کردن بالی ولد مالقوچ غازی فی سنه ثمان و تسعمائه »

Varak 145 :

« رحلت کردن حضرت شاه زاده سلطان علم بن بایزید خان نورالله مرقد هما
 فی سنه ۹۰۹ »

Varak 146 :

« وفات اسکندر پاشا در وزارت حضرت سلطان بایزید خان بن محمد خان
 فی سنه ۹۱۰ »

Varak 146 :

« رحلت کردن حضرت شاه زاده سلطان محمود بن سلطان بایزید بن سلطان
 محمد خان بن سلطان مراد خان غازی طابالله ثراهم و جعل الجنة مثواهم فی
 سنه ۹۱۴ »

Var. 159 :

« آمدن سلطان احمد برای جنگ کردن و کشیدن عساکر اناطولی و ترکان
 فی سنه ۹۱۹ »

Var. 178 de Kanunî Sultan Süleyman devri başlamaktadır.

Var. 180 :

« فتح قلعه جزیره ردوس از فتوحات سلطان مذکور فی سنه ۹۲۹ »

Var. 209 : « آوردن آب حضرت سلطان سلیمان بن سلیم خان در شهر ادرنه برای حضرت سلطان سلیم خان بن یازید خان . . »

Var. 210 :

« همیشه ایله منصورى مظفر . . . کی عالمده مقصودمه میسر
کم اولسون امرنه عالم مسلم . . . مسلم اوله فرمانته عالم . . . »
6 - Barberini Orient. 69
64 varak قانوننامه سلطانی

Var. 1 : « باب اول درت فصل اوزرینه تریب اولوب جنایات مقابله سسنده اولان جرم و سیاست بیاننده وضع اولندی . . . »

Sonuncu fasıl :

“Odun için vaz’olunan kanunu beyân eyler”.

« بحراً فی اوایل شهر ربیع الاول سنه احدی و خمسین و تسعمائه »

Kitabın içerisindeki bir kâğıtta marşilyo nam afriç ile ilgili ve şevval 952 de getirdiği iki denk çuka için 550 akçe gümrük resmi ödediğini bildiren bir temessük kaydı vardır.

7 - Barberini Orient 74

(Rossi, s. 320) 358 varak

Manuale pratico per i Kadi, di Hacı Ali Efendi Akşehiri (ölümü 977/1569). Comprende una introduzione tre capitali sui doveri dei Kadi, la compilazione degli atti sciaraitici e la tenuta dei registri e una chiusa.

Kapak sahifesinde :

« فهرس فی هذه المجلد التركي مؤلف المرحوم المغفور له الحاج علی افندی

الاقشهری . . . »

« قبل فی تاریخ موته رحمة الله علی الحاج علی فی سنه ٩٧٧ »

“Merhum dokuz yüz yetmiş yedi senesinin recebümüreccibi evâilinde intikal eyledi Lârende kadısı idi, vefat edip Konya’ya meytin götürüp Hazreti Mevlânâ Celâleddin küddise sırruhû haremin-

de Merhum oğlu Hacı Hilmi makberesi kurbünde defn olundu".
 «دخل في نوبة العبد الفقير رضوان بن عبدالقدير القاضي بمدينة إدرنه المحروصه
 عفا الله في سنة ١٠٠٦»

Başında 17 sahifelik mükemmel bir fihristi vardır.

Var. 1 :

"..ve baade bu âbd-i hakir ki eyyâm-ı sabâ ve şababdan âvâm-ı kühûlete gelince nakd-i ömrün girân bahâ-i kâlây-ı fazla sarf edip evkat-ı azizesin tahsil-i kesb-i kemâle... harceylemekle... mansabın kazâya mübtelâ oldukda kuzât ve nüvâbdan ekser tâyife ahvâl-i kazâdan bîhaber bulub... az'afül 'ibâd Hacı Ali b. el-Hâc Murad kasdevledi ki... bu risâleyi bir matla' مطلع ve üç menfâ' منفع ve bir maktâ' مقطع üzere müretteb kıldım. Menâfi-i Kuzât منافع قضا birle tesmiye kıldım."

Kenarlarında hâşiyeler ilâve olunmuştur. Müellif hattı olması mümkündür. Yazısı XVI. yüzyıl yazısıdır. Osmanlı Müellifleri ve Barberinger bu eserden bahsetmemektedirler.

8 - Barberini Orient 125

(Rossi, s. 325)

307 varak

"Antologia poetica di Nazmi نظمي (ölümü 962/1554) (krş. Vat. Turco 299; Osmanlı Müellifleri, II., s. 436).

Alfabetik bir şekilde bir çok şairlerin gazellerine nazîreler vardır (Necati, Sultan Bayezid, Sultan Cem, Visâfî, Subhî, Kasım Paşa, Kemal Paşa-zâde... v. s.).

Sonunda :

«كتبه محمد بن مصطفى من ولاية بوغاز حصارى عفرالله ذنوبه و ستر عيوبه
 في الدنيا والآخرة»

9 - Barberini Orient 112

(Rossi, s. 323 v. d.) 128 varak.

Şemsî Ahmed Paşa.

"Poema storico in versi o Cronaca in versi della dinastia Ottomana dalle Origini fino al Sultano Murad III. (1574-1595) del quale diffusamente si raccontano le imprese fino alla morte di Sokullu Mehmed Paşa... 987/1579. A. cefalo e mutilo in vari punti autore é Şemsî Ahmed Paşa (öl.988/1580).."

Baş tarafı noksandır. Şöyle başlamaktadır.

« ملڪر قبله سى قلدك حجان او دم علم ايله عرض اتدك كمالن »

Kaside, naat, sahâbe menkıbelerinden sonra

Var. 5. de :

« پادشاه كردون وقار سلطان سپهر اقتدار شجیع و سنجی و دریادل اغی »

سلطان مراد خان عادل نام شریفلیله معنون اشبو کتاب سبب تألیفی در »

müteâkiben “evsâf-ı hamîdeleri” “nasihat-âmîz küstâhâne bir kaç kelimat” bahisleri ve daha sonra Sultan Osman’dan başlamak üzere tarihî olaylar gelmektedir.

Var. 71 de : Rüstem Paşa’nın İran seferine memur olduğu ve Şehzâde Mustafa hadisesi anlatılmakta ve var. 73 de şu manzume kaydedilmektedir :

اولقر لازم اولدی پاشایه

ستمبولدن یگا اولدم روانه

اجازت امرنی آلم سسپاهه

قزلباش عسکرندن ایلدی عار

رومده اولدی دشمن بوزمانده

امان اولدی سرسویلشم اجلدن...»

« یازلدی نامه لر درگاه شاهه »

نجی کوندر دیلر شاه جهانیه

یتشدم سرعت ایله پادشاهه

اوقدی ویردم مکتوبی خنکار

دیددی دشمن ارارز بزبانده

بکاماصی در اوغلان تا ازلدن

10 - Barberini Orient 127

(Rossi, s. 327)

317 varak. غزوات خیرالدین پاشا

Başında kapak sahifesinde :

« تواریخ پادشاه عالمناه خلدالله ملکه و ابدت سلطنته و خیرالدین پاشا »

harekeli, okunaklı. XV. yy. yazısı.

Sonunda, var. 316 da :

« کتبه عبدالضعیف المحتاج الی رحمة ربه اللطیف قلیل العمر طویل الامل کثیر »

العصیان جعفر بن عبدالله من تلید »

IX. BORGIANI TURCHI

1 - Borg. Turco 7

(Rossi, s. 336)

39 varak (XVII. yy.)

Kenarlarında kırmızı rakamla başlıkları işaret olunmuştur. Baştan itibaren :

« مطلب تحریر جدید ، مطلب طپو زیاد طلب اولنه ، مطلب سربست ، مطلب رعیت و قفه و وقفند سپاهی طپراغنده اولوق ، مطلب قضاة ، مدرسین ترلاسنندن النان عشر اقرب بازار تکلیف اولمز ، مطلب حصاد ، مطلب ممنوعات ، مطلب خدای نابت ، مطلب طام طپوسی . . . مطلب یورکان خداوندکار . . . مطلب مرعی و محلول . . . مطلب ارباب صنایع تنیه و تجریم اولمهسی بیانده ، قصاب ، اشجیلر ، باشجیلر ، مویجیلر ، اودنجیلر . . . قانون محتسبات »

Sonunda :

« بتمت قوانین آل عثمان . . . کتبه الفقیر الحقیر المحتاج الی رحمة المجدید و انا الفقیر الیه . . . »

2 - Borg. Turco 16

(Rossi, s. 341 v. d.)

30 varak

Okcu-zâde Mehmed ef. (Ölümü : 1039/1629). Rossi, Kâtip Çelebi'nin (VI. nr. 1365) bu eserin ünvanını منشأ الانشا olarak kaydettiğini bildirmektedir.

Bâzı inşâ suretleri :

“Mısır beylerbeyisinden dârüssaâde ağasına muhabbet-nâmedir”, “Taşrada olan beylerden Âsitânedede mîrahur ağalaradır”, “Zeâmet zaptı için kadılara mektup yazılır” « تحریراً ان شاء تاجی زاده افندی » v.s.

3 - Borg. Turco 39

(Rossi, s. 352 v. d.)

“Miscellaneo, Raccolta di documenti vari in copia o in originale e di appunti in turco in date varie del secolo XVII., XVIII.”. Çeşitli meselelere dâir arzlar, hüccetler, ilâmlar, h. 1048, h. 1057, h. 1114 v. s. 77 varak

Msl. (Târihsiz) :

« سنکه ساقزده ساکن رایو نام حکیم سن . . . حالیا بو جانبدہ حکیمه کال احتیاج

اولفین . . . »

Msl.: (h. 1057) : Kuşadası kadısı İbrâhim'in arzı :
 "Südde-i saâdet-mekîne budur ki hâlâ Kuşadası iskelesinde balyos
 (بالوز) olan استامد nâm müste'min ve tüccar tâyifesinden Abdullah
 ve Ali ve elhâc Mustafa ve Ahmed nâm kimesneler bu dâilerine
 gelüp arzuhâl edip iskelede gümrük kâtibi ve simsar olan Yakup
 yahudî herbirimize rencide eder deyû ilhâm etmeğın... ref' olunması
 için der-i devlete arz ve inhâ olundu"

4 - Borg. Turco 20

(Rossi, s. 344)

Avlonya kadılığı sicilli h. 974-975; 241 varak. Meselâ bâzı hüküm
 ve siciller :

I - "Sebe-i tahrir-i sicil oldur ki Avlonya zimmîlerinden پرواستوو nâm
 Zimmî meclis-i şer'-i şerifi hazır olup.. Avlonya yahudilerinden
 موسى ولد ياقو nâm yahudî muvâcehesinde... ikrar ve itiraf kılup Av-
 lonya sınırında قامباو nâm mevzide bir tarafı موصولو يهودی ve bir ta-
 rafı... bağları ile... mahdut olup anam ve babamdan cihet-i irs ile
 intikal eden yirmi çapalık (چيالنی) bir kıt'a bağı içinde vaki olan
 eşcâr-ı müsmire ve gayr-ı müsmiresiyle mezkur Musâ'ya 1275 ak-
 çeye بیع بات ile bey edüp kabz-ı semen ve teslim-i mebya' kıldım
 deyicek... tasdik edip...

ما وقع عندالطلب قيد سيجل اولندی تحریراً فی اليوم الثامن
 شهر رجب المرجب سنه اربع و سبعین و تسعمائه

II - Dergâh-ı muallâ yeniçerilerinden

فخرالاعیان محمود چاوش ابن عبدالله فخرالامائل علی و یوده پیاله پاشا

III - "Vech-i tahrir-i sicil budur ki Avlonya'dan Vâhîde binti Receb
 nâm hatun tarafından... vekâleti sâbit olan zevci Mehmed b. Hus-
 rev nâm kimesne meclis-i şer'a gelip ikrar ve itiraf kılup mezkûre
 müvekkilimin Avlonya sınırında ابوینم nâm mevzide bir tarafı Küçük
 Hüseyin ve bir tarafı Mustafa Basmıl باسمل ve bir tarafı Kara Sinan
 bağları ile... mahdut olan bir kıt'a bağı içinde olan eşcâr-ı müs-
 mire ve gayr-i müsmiresiyle işbu bâisüssicil Sadullah bin Abdullah
 nâm kimesneye iki yüz akçeye bey'-i hât بیع بات ile bey' edüp kabz-
 ı semen... kıldım deyücek... sicil olundu 10 receb 974"

IV. "... Avlonya kazasına tâbi kale-i Kanina قاننه da mütemekkiye olan

Hümâ binti Kurt Yeniçeri... binefsihi hazır olup... şöyle ikrâr kılub
Avlonya kazasına tâbi Ermenhor نام ارمنخور nâm karye dahilinde bir
tarafı Todor Niko تودر نيقو eviyle bir tarafı Şaban eviyle.. mahdud
olup babamdan cihet-i irs ile intikal eden taş binâki evimi ve
ana muttasıl evimi dahi bostan yeri ile ve eşcâr-i müsmiresi ile..
karye-i mezkûreden Mustafa bin Hızır nâm kimesneye 650 akçeye
بيع ile bey' edip... bittâmam aldım.. 13 receb 974

شهود الحال

احمد خليفه الخطيب سليمان اوزج مومن خواجه حسن بك السپاهی
حسن عبدالله حسن المصر عمر خواجه الامام حسن حضر

Venedik نام وندیک ki, Avlonya mahallatından Venedik نام ma-
halle ahalisinden Mato Yakova ماتو ياقوه nâm zimmî mahalle-i mez-
kûre zimmilerinden Marola ماروله nâm zimmiyeyi meclis-i şer'a ih-
zar edip.. takrîr-i merâm kılub mezkûre Marola'nın babası Kala-
matî قلامتی nâm zimmî bundan akdem on iki yıl vardır ki murd ol-
muştur. Ol zamandan beri cizyesin talep ederim deyicek bilmukabele
Mezkûreye suâl olundukda defter-i hâkaniye nazar olunsun.. de-
dikte.. nazar olunup mezkûr Kalamatî mâtûr ve mukayyed olma-
yıp ve murd-ı mezbûrun cizyesin Marola bihasbişşer' eda etmek
hilâf-ı şer' olmağın mezkûre cizyesin edâ etmemek emrolunup..
sicil olundu.

و تحريراً في اليوم الرابع والعشرين من شهر رجب المرجب سنة اربع
وسبعين و تسعمائة

X. BIBLIOTECA CASANATENZA DI ROMA

(Via S. Ignacio 52)

(Luigi Bonelli,

Cataloghi dei codici Orientali di alcuna Biblioteche d'Italia, Fas-
cicolo quinto, Firenze 1892 "Biblioteca Casanatensa di Roma")

1 - Cod. Turchi 2 (e VII. 9) (1811)

كليات افضل الفضلا لامى 252 varak

Kapak sahifesinde

"كليات افضل الفضلا و املح الشعرنا مولانا بدر الدين محمود بن عثمان ابن علي الملقب

باللامعی روح الله روحه مبتنی بر دیباچه و پنج دفتر دفتر اول در قصاید دفتر ثانی در ترجیعات و مربعات و خمسات دفتر ثالث در غزلیات دفتر رابع در مقطعات دفتر خامس در بعضی مشنویات متفرقه «

Harekeli, XVI. yy. yazısı, ters cildlenmiş, çok karışık, muhtelif müstensihler tarafından yazılmış.

2 - Cod. Turchi 3 (f. 1. 14) (2262)

50 varak. قانوننامه عثمانی مؤذن زاده علی

« قواعد جهانبانی و قوانین عرفیه عثمانی که مدار صلاح عالم و مناط نظام امور جمهور کافیه ام در مجموعی مرقوم و محرر اولوب بر مجلد دفتر اولمی باینده حکم قدر توان و فرمان قضای جریان وارد اولمغین امتثالاً للامر العالی جمع اولنوب ابواب ثلاثیه مشتمل و هر باب داخلی بر نتیجه فصله منقسم قاندى باب اول درت فصل اوزرینه ترتیب اولوب جنایات مقالهسنده اولان جرمی و سیاست باینده وضع اولندیکه ...

Karışık ve eksik yapılar olup kenarlarında haşiyeler vardır, XVII. yüzyıla âit olsa gerektir.

3 - Cod. Turchi 4 (h. I. 7) (2127)

145 varak داستان قهرمان، قهرمان نامه

Baş tarafı noksan, 105 varaktan sonra başka bir yazı ile ve harekeli, muahhar bir yazma.

Baş :

« قهرمانك قدمبنده باش قودى بكدق اغلدى قهرمان شفقتلو سرور آنك اغل دوغن كوردى اوزى كوسیدی صوروب ایتدی سرزو نه جنسدن سن ددی ... »
varak 116 :

« ... اندن خسرو شیر ایتدی بن هوشنك شاهك الو قورنداشی شریف شاهك

اغلیم آدومه خسرو شیر دیرلر ددی اما سنزه بر هندوستان شاه زاده لر بنده سزه کیم دیرلر دیدی ، ، »

sonu, varak 144 :

« اندن کل چین ایتدی ای شاه زاده دلک اولدیر که بزوم خاطر و موز ایچون

عامدك كناهين بر بنديه بغشلسه منت عظيمنت در شاهدن تمنا ايدرلر ديدى
بعون الله الملك الوهاب «

4 - Cod. Turchi 6 (f. I. 17) (2261)

102 varak (XVI. yy.) روزنامه دائمى

I - Rûz-nâme-i dâimî budur.

“... malûm olsun kim her ferde her sâlde bir rûznâme lâzımdır tâ kı her senede eyyâm-ı şuhûr-ı arabiyyenin gürresi ne güne gelür ve rûmî ayların evveli ne gündendir ve âfitâp kangî günde kangî burca tahvil eder...”

II - Hesap meseleleri

« عن مقاطعة رميدوخانة مصلح الدين عن رئيس خاصة . . . عن واجب سنة ٩٧٨ »

III - İnşâ örnekleri

5 - Cod. Turchi 7 (e. VII. 10) (1812)

كتاب شرعة الاسلام (XVI. yy.)

harekeli, sonu noksan, arapçadan tercüme.

başında :

« . . . کیم بو محب مخلص دین یولنده رفیق و شفیق و مونس طریق و حدیق

حقیق ایدنب شیشه بیوردیکم ترک دلنجه بر کتاب یازله کم . . . »

6 - Cod. Turchi 8 (e. VI. 8) (2066)

80 varak توارخ آل عثمان

var 2 :

« بو فقیر فرومایه و بو حقیر ضعیف الدرایه یعنی بنده درینه محمد کیمینه سابقا

نکارنده طغرای غرای مناسثیر سلطانی و اراینده تویع رفیع طومیر خاقانی ایکن

توارخ بدایع وقایعدن استفسار و استخبار اولندقده . . . »

II. Selim devrine h. 974 tarihine kadar gelmektedir

var 70 :

« تم الكتاب . . . فی شهر رجب الرجف فی سنة احدى و سبعین و الف حرره

الحقیر بر تقصیر مصطفی پاشا بن محمد میرالای »

7 - Cod. Turchi 11 (f. II. 16) (2234)

XVII. yy. da yazılmış inşâ nûmuneleri. Başında h. 964 ve 942 tarihli iki ferman sûreti vardır. XVI. yy. sonu ile XVII. yy. âit

çeşitli örnekler, elkab şekilleri, siyakat rakamları ve sonunda arapça kelimelerin türkçe karşılıkları, msl. : اقل (evvelki) ازل (gök-kenarı), بھجت (şâdlik) بیان (bellü), ثابت (berk olmak)...

8 - Cod. Turchi 14 (e. VII. 3) (1996)

حقایق المخلوقات 135 varak

var. 1 :

«... بو بنده ضعیف و کهنکار نحیف... عالم وحدته و گنج تفکرده ایکن بو عبد ذلیک خاطر نه خطور ایدوب گوردم که بعض اخوان علم طبک بر مرتبه ده عاشقی و مبتلاسی در که بلکه عقللری حسبی ایله زمانه طبیلرینک اکثرندن راجح ایله اولسه مذکور اخوان حقنده بعض قواعد جزئیه اختصار اولندی که تا نظرلری متعلق اولدوغی وقتده بصیرت اوزرنه اولوب اطباء جهالدن احتراز ایدوب و غیردن دخی مستغنی اولالر... فی نفس الامر علم طبک سایر علومدن فضیاتی و شرفیتی و تحصیلی لازم علم ایدکی این و اظهار اولدوغی ثابت و متحقق اولمغین... و بطریق اجمال بعض مخلوقاتک مبدائی و حقیقتی و طبیعتی و طبیعتک عوارضی بیان ایدوب حقایق المخلوقات دیو آد و یروب یکریمی فصل اوزرینه بیان ایلدک اولکه فصل عناصر بیاننده در اکنجی فصل مزاج بیاننده در... اون دردیجی فصل امراض و امراضک سببی و علاجی بیاننده در اون بشنجی فصل نبض میاننده در... اون یدنجی فصل جماع بیاننده در اون سکزنجی فصل حمام بیاننده در...»

Sonunda, var 134 :

«والله الهادی رب العباد الی نهج السداد تم هذا الكتاب بعون الله الملك الوهاب... فی شهر محرم الحرام من شهر سنه ثلاث و خمسين و تسعمایه»

XI. BIBLIOTECA MEDICO-LAURENZIANA (FIRENZE) (51 TURCHI)
(Assemanus)

Bibliotheca Mediceae Lavrentianae et Palatinae Codicum MMS. Orientalium Catalogus sub Auspiciis regiae celestutudinis serenissimi Francisci III Lotharingiae et Barri Ducis Regis Hierusalem Magani Ducis Eururiae Stephanus Evodivs Assemanus Archiep. Apameae...

- Florentiae Anno 1742-43
- 1 - Codex LXXXV (303) Baki باقى ve Ümidü امیدى divanı
 - 2 - Codex LXXXIX (304) هذا كتاب مشكلات كستان
Gülistan'daki lûgatlerin mânâları
 - 3 - Cobex CI (405) كتاب نصاب صيان farsça
 - 4 - Codex CIV (21)
قهرمان sive Historia fabulosa Herorum veterum, qui apud Arabes et Persas celebrantur : ab incerto Auctore e Persiaco in Turcicum sermonem conversa. Codex in folio bomlyc. Constat paginis 649. Turcicis literis et sermone eleganter exatatus. 649 varak
Başında başlık minyatürü ve kırmızı yazı ile "Kahraman-nâmenin beşinci cildidir" varak 410 da beşinci cilt sona ermekte ve iki varak sonra «جلد سادس من قصه قهرمان» diye başlamakta ve 649 varakta allıncı cilt nihayetlenmektedir.
 - 5 - Codex CX (158)
«Chronici Musulmanorum» 278 varak
sonunda : «لسنه سبع و خمسين و الف» bulunmakta ve XVII. yy. istinsahı olduğunu göstermektedir.
 - 6 - Codex CXI (49)
«Recreatio curiosi, sive Tractatus Geographicus...» arapça coğrafya kitabı.
Baştan noksan, ilk fasıl : (فصل في فوايد الجبال و خواصها و عجايبها) :
varak 104, sonuncu fasıl : «خاتمة الكتاب في حيوانات العجيبه الاشكال»
en sonunda :
«تم الكتاب . . في اواخر محرم الحرام سنة اربع و ثمانين و تسعمائه»
 - 7 - Codex CXXXVIII (429)
Kronoloji
«Tabula Chronologica. Dynastiorum Turcica ab orbe condito ad annum usque Hegirae nongentesimum-vicesimum sextum (christi 1519) auctore Abd-alharetbo, de secte Sciapheitarum cognomento scripto...»
Baştaki mukoddime farsçadır :
« . . اما بعد سالها بود که واضع این تألیف و مخترع این تصنیف العبد الضعیف شفیعی الشریف . . میخو انست که مجموعه ناز دونامه پرواز و منشی و مخیر از تواریخ

ملوك و اخبار سلف . . . سلطان خلافت نژاد و شهنشاه فرشته مهاد اسکندر ارسطو
ضمير كيخسرو كيوان سيرير مهر سپهر جهانباني خلاصه دودمان عثمانی السلطان ابن
السلطان سلطان سليمان خان بن سليم خان . . .

Âdem peygamberden itibaren bütün peygamberler hulefâ ve mülû-
k-i islâm, en sonunda Selim II. ye kadar Âl-i Osman gösterilmiştir.
« ملوك اسلام ، طبقه بنی امیه ، طبقه عباسیان ، سامانیان ، صفاریان ، دیلم ،
بنی سبکتکین ، خوززمیان ، سلجوقیان ، سلغوریان ، ملاحده الموت ، طبقه جنکرخان
طبقه آل عثمان »

Sonuncu kısım türkçedir. Kitabın tavsifinde müellif şâfiî mezhe-
binden biri gibi gösterilmişse de, mukaddimede Şefiî adında biri
olduğu açıkça kayıtlıdır.

8 - Codex CXXIII (202)

“Carmina varia Turcica in laudem Solimani II. filii Selimi”.

Mecmua

h. 958, 959, 962. tarihlerine âit bazı tezkere ve nâme suretleri,
muhtelif kimselerin ölüm tarihleri (Kara Ahmed Paşa'nın ölüm,
Rüstem Paşa'nın vezirlik tarihi h. 962). bâzı ilâç tarifleri, arapça
huccet suretleri, o devre âit, Şehzâde Mustafa'nın ölümüne düşü-
rülen tarih, bir beyit :

« طالب فقر وفنادر کاه سلطان استمز ساکن کوی بلا طاقيله ايوان استمز
« کل توکل اهل اول که اهل توکل دایما بر ایچ صو منت استمز کسدن نان استمز »

Bu mecmuayı tertip eden Zilhicce 963 de hacca gitmiş ve 200 de-
fa tevaif etmiş kâbeyi, Bağdad'da bulunmuş (her halde önemli
bir şahsa mensup bir adam), kardeşi Mesih'e âit bir arazi mese-
lesi..

9 - Codex CXXXIII. (325)

Series ac gesta imperatorum arabica, ab Othmane I ad annum us-
que Hegirae... (1568)

Başında : « دريان تواریخ آل عثمان »

Padişahların cülus tarihleri ve özellikle Kanunî Sultan Süleyman
devrinin önemli olayları tarihleri ile kaydolunmuş ve en nihâyet
“Sultan Selim Han ser-asker olub cümle asker ana tâbi olub.. Pa-
sin nâm kalede oturak oldular” diyerek son verilmiştir.

Ayrıca tasavvufa âit bir, coğrafya ve felekiyata dair diğer bir risâle ile haşiyesinde tıbbî ilâç târifleri vardır.

10- Codex CLXVIII (162)

Nassaphii sciapheitae Principa ordinationum sive tractatus de legis Mahometicae fundamentis

arapça harekeli. هذا كتاب الكنز المبارك

11- Codex CLXII (122)

Leges Turcarum canonicae et civiles, secundum platica Scholae Haniphiticae, cai Turcae plerique omnes addicti sunt : auctore Abdurrahman filio Yusuf cognamento Aksarayi

هذا كتاب عماد الاسلام 335 varak.

Varak 2 :

« . . . بعده اضعف الضعفا افقر الفقرا . . . عبدالرحمن ابن يوسف الاقسرائي ايدركه خيلى زماندن خاطرمدده ايديكى . . . بر تورجكه رساله جمع ايليم تا كه مبتدى لره اسان اوله بعد زمان اشبو عمده الاسلامي كوردم كه همان كوكلدن كجديكى كبي بلکه دخى اول . . . مولانا عبدالعزيز فارسى عجم ديلي اوزرينه جمع ايليش بولدم . . . دين اسلامك جميع واجباتن جامع اولوب جمله مشكلات مشتمل اولدوغىچون عماد الاسلام ديو آد قودم اما بو عماد الاسلامك مأخذى اولان كتابلرك آدلرى كتاب آخرنده على التفصيل يازلسه كر كدر »

Sonunda :

« تمت الكتاب بون الله و توفيقه ١٠٠٧ »

12- Codex CCLVIII. (383)

Expositio Turcica Libri

هذا رساله خلاصه بيان علم ابدان 169 varak, harekeli.

« . . . اما روايت ايتمشلردكيم بركون مأمون خليفه نوک . . . مبارك وجودنده جراحت اولمش خيل زحمت چكوب معالجه قلمشمار صحته كلش جميع طبييلرني و جراحلرني سز لردن و لازمكم بويله جميع اولمشكن جراحتك معالجه سين جمع ادب سيزاسز بزدن صكره كلنلر آقيوب فايده دتوب بزى سزى خير دعادن اونتميالر ددى اول مجلسده رئيس الجراحين مشيخ الاجل ابو طاهر ابن محمد عربى حاضردي ايتدى يا خليفه علم طب ذريادر اوستادلر آدمك تشریح لرنده عاجز و قاصر قالدر و بو علمك انتهاسته

ایرهمدیلر و لیکن مرض تجربه اولمشدر معالجری جمع اولوب بر نسخه قلمغه پررکیم هر بر شخصه و زحمت واقع اولورسه اول نسخلریله عمل ایدهلر امید درکم . . . اول جمع اولن حکمالر و جراحلر خلیفه نك سوزنی قبول قلب بو کتابی دنه دلر آذنی خلاصه دیر آد وردلر بو ضعیف جراح مسعودک بر نسخه انه دشدی کوردمکه پارسجه و پهلوچه قرشق دنه مشلر و هم پراکنده اولمش دلارمکه کوچم یتدبکه دزم ترکیه دندردم و هر مبتدیله آسان ایلم . . . «

Kapak sahifesinde ve nihayetinde türlü ilâç tarifleri vardır. Bunlardan biri olarak *مجنون شفاقل* adlı ilâcın 18 türlü faydasından bahsedilmektedir. Bir de şöyle bir hikmet kayıtlıdır:

« عالمدن مقصود اولن ادمدر ادمدن مقصود اولن عقلدر عقلدن مقصود اولن علمدر علمدن مقصود اولن حالدر حالدن مقصود اولن معرفتدر معرفتدن مقصود اولن محبتدر محبتدن مقصود اولن طریقنک ایماندر »

13- Codex DXVIII (261)

Mesihî divanı 100 varak.

“Divan, seu collectio Poematum Turcica Massihi al-Turchi, sive Turcae, qui Obire anno Oegirae 918 (Christi 1512).

Sonunda :

« وقع الفراغ من تحریر هذا الديوان في اواخر ربيع الاول سنة سبعين و تسعمائة .: »

Edirne güzelleri hakkında güzel bir kıt'ası da kayıtlıdır.

XII. BIBLIOTECA RICARDIANA

(Inventario e stima della Libreria Riccardi, Manoscritti e edizioni de secolo XV. in Firenze 1810).

P. 8 codices arabici.

Bu yazmalar 167 numaradan başlamakta ve 220 numarada son bulmaktadır. Bunların içinde türkçe yazmalar da vardır. Yapılan bir haşiyeye göre bunlardan başka No: 221-226 içinde de bu türlü yazmalar mevcuttur.

1 - No: 177

“Historia Mundi ab Orbe Conditio ad an. Chr. 940 cod. Chart. in fol. secolo XVI.”

Arapça eserler hakkında yapılan muahhar bir yazma katalogda (Catalogo dei manoscritti arabici della R. Biblioteca Riccardia na fatto da dopo Buonozio nell'anno 1867) bu eserin بطریق ابن تاریخ olduğu, müellifin سید ابن بطریق bulunduğu, sonunda da :

« وهذا السلطان سليم اول من ملك مصر بعد الخلفاء وصارت مصر تحت حكم الملوك العثمانيه وهذا اخر ما انتهى اليه تاريخنا »

diye nihayetlendiği işâret olunmaktadır.

2 - No: 178

"Florilegium historicarum cod. arab. chart. in quarto saec. XV."

Muahhar katalogda (1867) bu eserin « تاج المعارف و تاريخ الخلفاء » olduğu söylenmekte ve

« الملك الاشرف ابو النصر قايتباى ، جلال الدين بن عبدالرحمان بن ابى بكر السيوطى جمال الدين ابو الحسين يحيى بن عبد النظيم »

isimleri kaydolunmaktadır.

3 - No: 183

"Othmanis al-Nabulusi tractatus de regno recte administrando cod. arab. in quarto saec. XVI."

1867 tarihli yazma katalogda bu eserin

لمع القوائين الماضيه فى الدواوين الديار المصريه

adını taşıdığı ve Nabusuf tarafından

« ايوب بن الملك الكامل ناصر الدين محمد بن الملك العدل ابى بكر بن ايوب »

adlı hükümdara h. 636 (1239) da ithaf edildiği, fakat h. 829 tarihine kadar olan kanunları da ihtiva ettiği belirtilmektedir.

4 - No: 193

"Calendarium Turcicum cod. Tur. chart in quarto saec. XVI."

Baş tarafında felekiyâta âit cedveller, işâretler, sonra « فال على رؤسا » « قرندشلرومن اوایل جمادى الاول ٩٩٩ » « هذا قال جعفر صادق » başlıklı yazı, lûgatler ve mânaları en sonunda :

تمت بعون الله الملك الوهاب سنة ٩٩٩ من هجرة النبويه »

5 - No: 201

"Grammatica arabica et turcica. Accedit tractatus geomanticus

inscriptus sorsarenarum. Cod. chart. in octavo Sec. VXI.”

I. « هذا كتاب ديونامه و به نستعين »

II. « هذا كتاب مولود كه ذكر اولنور »

III. « هذا كتاب سكرنامه . »

6 - No: 198

“Fragmenta quaedam orationum tureicarum. cod. chart. in quarto saec. XVII.”

7 - No: 200

“Epistolarium turcicum Adcedunt varia Carmina Turcica cod. chart. in quarto, sec. XVII. “Baş tarafında h. 965 senesine âit Kadı (Narda, Avlonya, Yeni-pazar v. s.) huccetleri ve kazasker Haydar imzalı huccet. Sonra seçilmiş şiiirler, divanlardan (Revânî, Mesihî. Celilî-i Bursî, Ahmed Paşa v. s.)

8 - No: 202

“Liber precum turcicus in laudem Mahometis et Salomonis regis, Cod. Chart. in octavo sec. XVI. initio mutilus”.

Baş tarafı noksan, duâlar, ilm-i hal v. s.

9 - No: 203

“Poema turcicum de Horoscopis confici-endis, Cod. chart. in octavo initio mutilus,, Muhtelif şâirlerden (Fehmî, Nesimî, Sâdî, Sevfi, İlmî, Revânî) seçilmiş şiiirler.

10 - No: 204

“Liber fabularum turcicarum auctore Nasreddin Chogia, Cod. Chart. in quarto, sec. XVI.”

Nasreddin Hoca fıkraları, harekeli, XVI. yüzyıldan daha sonraki devirlere âit bir yazma.

11 - No: 209

“Collectanea arabica de nominibus Dei, ejusque adtribatis et alia. Cod. chart. Arab. et Turcicus saec. XVI. in quarto”.

I. Türkçe manzum « رسالة في الجمع و التفريق سميتها نجاته الفريق »

II. Arapça » « تعريف شريف يوم الجمعة »

III. Türkçe » « رمضان آينده او قونا جق الوداع تسبيحي در »

IV. Türkçe »

« هذا كتاب سلطان محمود ... »

ve diğer duâlar.

12- No: 211

“Lexicon Arabica-Turcicum, initio mutilum, cod. chart. in quarto, saec XVI.”

Türkçe-arapça lûgat, başı ve sonu noksan, yanlış cildlenmiş, muahhar bir yazma.